

50487

A HÉT

SZERKESZTI ÉS KIADJA

KISS JÓZSEF.

10. szám.

XIII. évfolyam.

MAR. 23. 70

HORÁNSZKY NÁNDOR

A HÉT

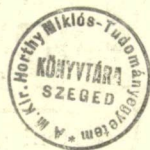
SZAKÁCSKÖNYVE

MEGREDELHETŐ KIADÓHIVATALUNKBAN

ÁRA 5 KOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

VIII., Rökk Szilárd-utca 18. sz.

A PESTI HENGERMALOM-TÁRSASÁG LXIX. KÖZGYÜLÉSE.

A mai igazgatósági ülés határozata folytán a Pesti Hengermalom-Társaság t. cz. részvényesei — utalással az alapszabályok 16. és 17. §§-aira — ezennel meghívotnak a f. évi márczius 12-én d. e. 10 órakor telepünk (Hengermalom-épület, V., Klotild-utca 6. szám) üléstermében tartandó

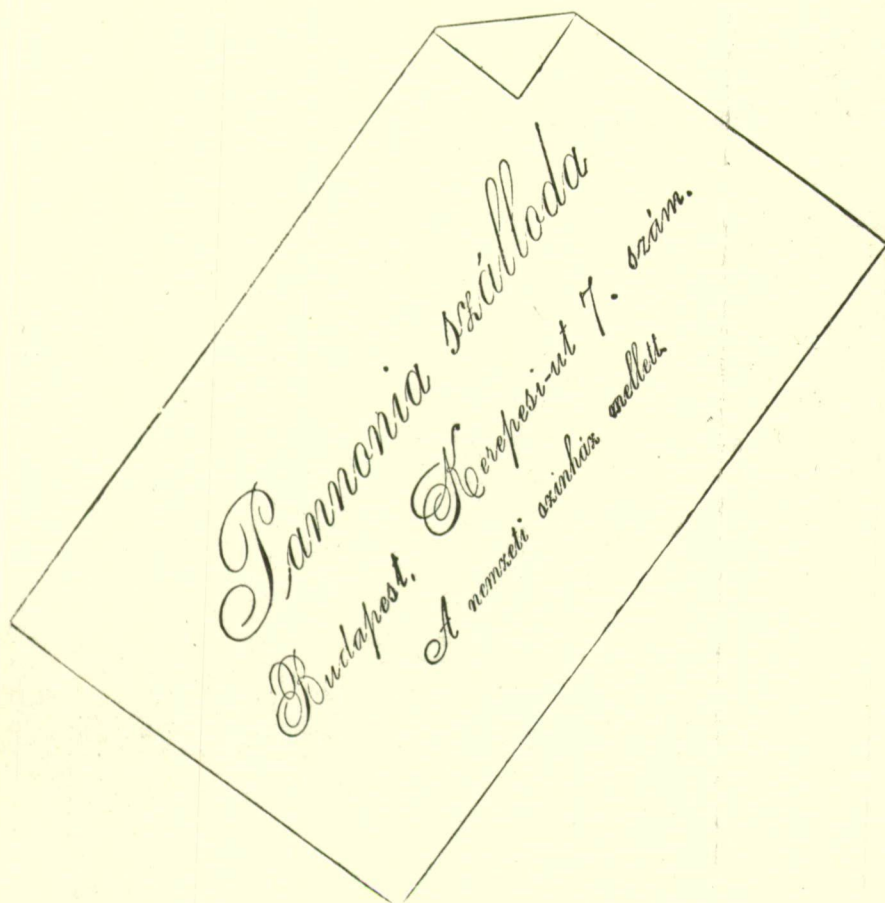
KÖZGYÜLÉSRE.

A tanácskozás tárgyai: 1. Jelentés a lefolyt üzletéről, a mérleg előterjesztése. 2. A felügyelő-bizottság jelentése. 3. A mérleg megállapítása és a felmentvény megadása. 4. Határozat a tiszta nyereség hovafofordítása iránt. 5. A felügyelő-bizottság két póttagjának megválasztása 2 évre.

Budapest, 1902. évi február hó 20-án.

Az igazgatóság.

JEGYZET. A mérleg, valamint a felügyelő-bizottság jelentése f. évi márczius hó 4-étől fogva a társaság üzlethelyiségében a betekintésnek nyitva áll.

A bécsi „MIEDERHAUS IGN. KLEIN“
mellfűzőinek budapesti raktára:

ROSENBERG ARTHUR

☪☪ Budapest, ☪☪
Higyo-utca 5. Klotild-palota.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldetik.

••• Elsőrangú mell- és vállfűző műterem. •••
••• Különlegességi készítmények. •••

MICHELSTÄDTER S. E. és H.

BUDAPEST

Váci-utca 3. — Erzsébet-körút 15.

Legnagyobb czipőraktár.

Czipők csak a legjobb anyagból, a leg-
elegánsabb alakban, a legolcsóbb árban.

Egyedüli készítője a gomb-,
fűzés- és = Triumph-
czipőnek, mely egy érintés-
sel fel- és lehozható.

Vidéki rendelések pontosan ossz-
közölnötnék. Rendelésnél elég egy
jól álló ócska czipő beküldése.

ERDÉLYI

BUDAPEST,

IV., Ujvilág-utca 2.

CS. ÉS KIR. UDVARI FENYKÉPÉSZ.

Kossuth Lajos-utca

sarkán.

FÉNYKÉPFELVÉTELEK

izléses, művészies kivitelben.

KÜLÖN OSZTÁLY KÜLSŐ, HÁZONKIVÜLI FÉNYKÉPFELVÉTELRE.

HÖLGYEKNEKI

Ilona-crème

Legujabb és orvosi szaktekintélyek
által is elismert biztos hatású kéz-
és arczisztító-szer, eltávolít minden
bőrtisztatlanságot és rövid használat
után vakító fehérré és üdév teszi az
arcbőrt.

Egy tégely Ilona-crème 1 kor.
Egy drb Ilona-szappan 80 fill.

FIGYELMEZTETÉS! Készítményeim
nagy közkedveltsége miatt hamisít-
ványokat hoznak forgalomba. — Csakis az valódi, mely a doboz
alján aláírással van ellátva. — Kapható minden gyógyszerárban.

Szétküldési raktár: Alexander János gyógysz. Szolihon. — Budapesti
főrakt.: Török-féle gyógyszerárak Király-utca 17. és Andrássy-ut 29.
Kerpel-féle gyógysz. Lipót-körút 28. és Thalmayer és Seitz uraknál.

STOMATIN

SZÁJ- és FOGÁPOLÓ SZEREK

A ki jó, egészséges, tiszta és fehér fogakat akar, használjon:
STOMATIN-fogport, STOMATIN-fogpasztát vagy STOMATIN-fogpépet.
Ára 1 korona. Ára 1 korona. Ára 70 fillér.

A ki azt akarja, hogy szája tiszta, szagtalan és üde legyen, használjon:
STOMATIN-szájvizet és STOMATIN-szájzajt (CACHOU).
Ára 1 korona. Ára 70 fillér.

Honi gyártmány. Kapható mindenütt. Budapesti főraktár: TÖRÖK
JÓZSEF és dr. EGGER L. és J. urak gyógyszerárában.

Szétküldési főraktár: „STOMATIN-GYÁR“ Zombor.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:

Egész évre ... kor. 20.—

Félévre ... > 10.—

Negyedévre ... > 5.—

Egyes szám ára 40 fillér.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VIII., Rökk Szilárd-utca 18. sz.

Hirdetések

felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adatnak vissza.

— 2 Ⓞ Budapest, márczius hó 9. Ⓞ —

Krónika.

Korünneppek.

— márcz. 7.

Ma van száz esztendeje, vagy tegnap mult vagy holnap lesz — egyáltalában, mi van a világon, ami még megvolna s száz vagy ötven esztendeje ne volna, hogy megszületett vagy elmúlt? Mint késő télben a megmaradt legyek, úgy gubbaszkodnak összegémberevedve a világhír menyezetén: Henrik Ibsen, Herbert Spencer és Lev Nikolájevics Tolsztoj, a három utolsó nagy ember. Több nincs, sehol, meddig a szem ellát, s ha egy-egy kortársunkat el is nevezgetjük hérosznak, az csak afajta mulatság, hogy: csináljunk magunknak jó napot s híjuk egymást nagyságos urnak! Nem hiszem, hogy ez képzelődés volna, a közelség vaksága, mely a vele egy időben élők nem tudja meglátni a halhatatlanság vonásait. Valóban úgy van, hogy most szünet állott be, világszerte, az emberi nagyságban, mint ahogy ötven meg száz esztendő előtt föllendülés volt abban — mert amily igaz, hogy vannak nagy idők nagy emberekkel s kimerültebb idők nagy emberek nélkül, olyan igaz az is, hogy most mi unokák fizetünk érte, apró nyomoruságokkal, kicsinyes étellel, szürke hétköznapokkal s gondolat nélkül való tengéssel, hogy apáink s nagyapáink idejében > füszeresebb az esti szél, himzettebb volt a rét virága < s: Jupiternek már meg se fájdul a feje, hogy úgy ugráljanak ki belőle, teljes vértzetben, a Minervák, mint aszu füből a szöcskék. Vannak, bizonyára vannak, a mi ideinknek is kiválóságai, de alig akad köztük, kinek nevééről neveznék el valaha a mi napjainkat, mert alig cselekszik csak egy is olyat, amivel a ma a tegnaptól a haladás egy természetes lépcsőfokán kívül a kigondolás ujságával, a kezdés nagyszerűségével különböznék.

Különös napok, szomoru napok a korünneppek e napjai, e virágfüzérés és trombitaharsogásos visszaemlékezések utolsó bölényekre, melyeknek fajtája vesztét, ha őszinték volnánk, zsákkal a testünkön, a fejünkre hamut szórván, gyászban kéne megülnünk. Hamis és bántó a jubiláris vidámság az epigon-idők sivárságában, s virágfüzerek nem takarhatják el, trombita nem harsoghatja túl a kongó ürességet. A görcsös erőlködés, mely születések és halálok évfordulóiba kapaszkodva, az apák nagyságával akarja feledtetni a fiak törpeségét, egyik leggroteszkbabb jelensége az átmeneti korszakoknak. Hiszen nem mondhatni, hogy az alkalmak keresése mesterkélt volna. Mint

ahogy annak idején valóban együtt éltek a nagy időkben a nagy emberek, s rendre következtek egymás után, lélekzetefogó gyorsasággal, a nagy események, most is rendre következnek a megemlékezés nagy fordulói, melyeket háládatlanság s kegyeletlenség volna észre nem venni. De a komikum legszomorubb fajtája: a tudatos és el nem kerülhető neveltségesség nehezedik ránk e kalendáriumi kényszerűséggel, s míg gépies megszokottsággal járjuk az örömmünnep kállai kettesét, lelkünkre rávetődik a szürkület mélabúja.

A már nem és még nem szürkületéé. A régi jel-szavak már nem csálnak meg, de ujakat még nem találunk helyükbe. A régi nagyok sem vezéreink többé, de új vezéreink sincsenek. Hogy is vezethetnének, mikor nincs hová? Egy-egy olyan emlékeztető, mint a Victor Hugo czentennáriuma, élesen megláttatja velünk, mennyire nem érdemes a mi napjainkban élni. Amikért ez a halhatatlan szószátyár hevült, mi mindabban rendre megcsalatkoztunk, s ma meg semmit sem tudunk, amiért oly vakon tudnánk lelkesedni, mint ő az ő kora eszméiért. A szépség formái is, melyekhez pedig nemünk izlésbeli haladásának korszakai kötődnek, hervatagok s rövid életűek. Ezt átlátjuk; a csömörig unalmas előttünk a legtöbb hagyományos forma, mely apáinkra magától értetődően hatott szépség és bájosság gyanánt, — de hiába határozzuk el, hogy szecsesszióval s hagyományok eltiprásával korszerű és egyéni művészetet teremtünk: eredetiség helyett különczködés támad belőle, a fejlődés folytonossága helyett pedig arhaizáló visszanyulás régebb idők formáihoz. Az átmeneti idők ez átkára sokat kellett éppen e napokban gondolkunk, a Zichy-kiállításon, az Erzsébet-szobor pályázatán s az új országháza körül való veszekedés alkalmából. A magyarok istene még számos esztendőig adjon erőt és egészséget Zichy Mihálynak, az igazán nagy festőnek, s testi és lelki épséget, hogy mindvégig folytathassa az ő előkelő művészetét, mely, az ő egyéniségével egybenőtt lévén, baj volna, ha ma teljesen más volna, mint tegnap volt. Mindazonáltal, ha e kiállítás kincsei tegnap, mondjuk: öt esztendő előtt tárulnak Budapest közönsége elé, a lelkesedés fölveti a várost. Ma? mindenki kötelességének itéli, hogy egyet rántson a vállán a *vieux jeu* előtt, s a legvéresebb kiméletlenséggel: kiméletes hallgatással menjen tovább. Hát igen, Zichy Mihály *vieux jeu*, de menjetek ki ősszel vagy tavasszal a műcsarnokba: két-három fiatal emberen kívül kinek van egyénisége s formája, találtok-e az *of this date* titánok közt különbet e *vieux jeu* nél? De viszont nem lehet csodálni a *vieux jeu* ellen való ez elkeseredést. Az Erzsébet-pályázaton a Strobl és

Schickedanz tervei, az ő kétségbeejtően kifogástalan olasz görögségükkel szomjassá teszik az embert akár csuvasz vagy botokud művészet után is, csak, az istenért, ne kinozzanak már bennünket ezekkel az oszloprendekkel és kaszettás menyezetekkel. Ugyanezt mondhatni különben a maszverkekre, a vimpergákra s a gótika egyéb gyönyörű firlefánczaira. Mindazonáltal: a mi mai fantáziánkkal tudnánk, merhetnénk mi egyébben, mint valami hagyományos történeti stílusban megépíteni oly örök időkre szóló épületet, mint az új országháza, melynek belső elhibázottságáról s részletei hamisságáról bármit mondhatnak, az egész bizony gyönyörű és impozáns, és, az ember bármennyire unja is már a gótikát s a renaissanceot, borzadva gondol e szép épület helyén afféle fölfujt perzsa dohányzacskót, mint amilyen az Iparművészeti Múzeum vagy a Postatakarékpénztár. S különben is mit akarunk? Akkora épület, mint a mi parlamentünk, mire elkészül, másutt is eltart husz esztendeig, — husz esztendő előtt pedig, mikor mi e roppant házat terveltük, senki sem tudta, hogy nem illik gótul építeni vagy renaissanceul. Az átmeneti idők átka ránehezedik a közre éppugy, mint a magánosokra, s az ország a parlamentjével, a pályázat az ő történelmi drámájával vagy verses novellájával, az államférfi az ő szocialistairtasával és honmentésével szakasztott úgy jár, mint a fiatal házások, kik, mikor jegyben jártak, megvásárolták a leggyönyörűbb barokk-ebédlőt, s mire nászutjokról hazatérnek, a barokk már vieux jeu s mindenki szecsessziós asztalon ebédel. Aminek a gondolata tegnap tetszett, mire holnapra már elkészül: unott izetlenség, *vieux jeu*. Kinek kell ma shakespearei dráma, s a miniszterekre hol nem kötelező, hogy szociálpolitikusok legyenek? Sokszor elgondolom, hogy bármily fájdalmas volt a Szilágyi Dezső kora halála, milyen jókor halt meg a nagyobb kaliberű embereknek kijáró halhatatlanság számára. Ha még egynehány esztendeig él, az ő *durch und durch* jogász voltával föltétlenül kikopik vala a mi kommerciális és szociálpolitikus világunkból, s már életében oly *vieux jeu* lett volna, mint amilyen Victor Hugo csak most lett, tizenhét évvel a halála után. S csakis az időkben van a hiba, abban a negyven esztendőben, melylyel Szilágyi Dezső későbbben született Kossuthnál vagy Hugonál, kik elérhették az élet legvégsőbb határait, anélkül, hogy már életükben elavultak volna. Kossuth és Hugo olyan időkben éltek, mikor embertársaiknak új korszak új eszméivel szolgálhattak, melyek mig győznek és elterjednek, eltart addig, mint egy patriárkaélet — de Szilágyi Dezső egy ily korszak derekára született; annak teljes kifejlése és nyomban beálló hanyatlása még az ő élete derekával esett egybe — s ha továbbél: egészen új gondolatok s formák megszületését meg nem éri ugyan, de igenis az ő kora gondolatainak s formáinak elkopását. Kegyelmes volt a végzet, hogy e szomorúságtól megkímélte, s mire az ő születésének száz éves fordulója elérkezik, megint nagy idők lesznek s nagy emberek, kik nem mint mi: az epigonok keserű irigységével, de a jókor születettek méltányos nagylelkűségével emlékeznek meg a régiekről, kiknek nagyságára nem kell féltékenynek lenniök.

Anonymus.

Alkony az utcán.

*Az ablakon egy ifju lány tekint ki,
A haja szőke, szeme égi kék,
S hogy odaérek, zavart pirulással
Süti le gyorsan gyönyörű szemét.*

*Tisztes családnak egyszerű leánya,
Tán ősz szülőknek boldogsága le!
Vajjon mit gondolsz arról, akinek most
Reád esett pajkos tekintete?*

*Gondolj akármit! Csak rosszat ne gondolj,
Vissza se nézek, csak tovább megyek!
Vezessen Isten erre olyan ifjut,
Ki tiszta mint te. — Ég legyen veled!*

*Vezesse Isten hozzád azt az ifjut,
Ki tiszta szívvvel szüzi csókra vár,
S feledd el azt, kil ablakod alatt most
Elnyel a bűnös alkonyi homály...*

Szentessy Gyula.

A kegyelmes asszony.

Irta: VÉRTESI ARNOLD.

Az 1705-ik esztendőben a kegyelmes ur, Lubomirszky Theodor herczeg a husvéti ünnepek alatt Lubló várából lejött Iglóra, fényes udvari népével, lengyel nemesek sokaságával s nagy dáridót csapván, megitták, ami bor az érdemes bányaváros pinczéjében találtatott s megtánczoltatták, aki szemrevaló czipszer leány akadt a városban, tisztes öreg polgárok nagy megbotránczolására.

Mikor a lengyel urak eltávoztak, eltűnt velök a városból Halbschuh Márton Katalin nevű szép hajadon leánya is. Nagy szégyen volt az az egész városra, hol a nemes tanács szigoruan vigyázott a jó erkölcsökre s fejével lakolt, aki megtántorodott. Bizony Halbschuh Katinkának sem fogják kímélni sem szépségét, sem ifjuságát, hanem ki fogják rá mondani, hogy feje hóhérpallos által választassék el testétől, csak kezébe kerüljön egyszer a magisztrátusnak, mert példát kell mutatni a leányszemélyeknek, hogy megmaradjanak a becsületben s az Ur félelmében.

Halbschuh Márton pedig, aki özvegy ember vala, nagy bujában, szégyenében az utcára sem mert kimenni, nehogy ujjal mutogassanak rá: ime ez az az ember, aki olyan csufúságra nevelte a leányát, hogy megszökött valami lengyel semmirevalóval, Lubomirszky herczeg valamelyik tányérnyalójával.

Szidták az átkozott polyákokat, arról is beszéltek, hogy deputációt kellene küldeni a kegyelmes herczeghez; de attól féltek, hogy a kegyelmes ur, ki erkölcsösség dolgában másképp gondolkozott, mint a XIII város polgársága, kineveti őket s valami affélet mond, ahogy szokta:

— Menjen csak kegyelmetek isten hírével s arra legyen gondjuk, hogy az adót pontosan megfizessék. Leány marad még a szepesi szászoknak elég, ha a szépét el is kapkodják az én embereim.

A szigoru erkölcsű szepesi polgárok azonban nem nyugodhattak meg az ilyen beszédben; nekik ítélet kellett. Főbenjáró kemény ítélet. A szent-mihálynap terminusra meg is czitálták a leányt, noha mindenki tudhatta, hogy nem fog megjelenni.

De ime három nappal előbb nagy fegyveres csapat jelent meg a város kapujánál s a toronyőr megismerte a herczeg hatlovas hintóját a nyeregben ülő fullajtárokkal s a kocszi előtt szaladó kengyelfutókkal.

Nagy lett az ijedség a városban, mert nem tudták, hogy mit akar a kegyelmes ur. Bezárni a kaput nem merték előtte s nem is sokat ért volna, mert a falak immár nagyon omladozófélben valának s nagy darabokon csak holmi sövénykerítés védelmezte, úgy ahogy, a ledől fal helyén a várost. Minden pusztulófélben volt már a háromszáz éves lengyel uraság alatt, bástyák, törvények, emberek.

Nem lehetett sokáig habozni, beeresztették a herczeg fegyveres népét. A főbiró még ki is jött elejökbe a tanácsbeliekkel együtt, hogy tisztességgel fogadja s levett süveg-gel alázatosan közeledtek a hintó felé, melyből czoboly-prémes bársony subába takarózó szép fiatal asszony nyújtotta előre a fejét.

A főbiró elképedt s torkán akadt az üdvözlő beszéd, míg a szép dáma mosolyogva bólintott:

— Eljöttem a hívásra, főbiró uram. Mit kíván tőlem kegyelmetek?

Akkor előlovagolt Theodor herczeg is és rárivallt a főbiróra:

— Térdet hajtsatok előtte, aki a szépség királynéja.

S akkor a tanácsbeliek mind meghajtották térdeiket és úgy vonult be a városba nagy diadallal, trombiták harsogása közt a Halbschuh Márton megszökött leánya.

Még azon nap összeült a városi tanács s megfontolván, hogy az isteni gondviselés utai kifürkészhetetlenek és semmi sem történhetik a mindenható akarata nélkül, elhatározottak, hogy Halbschuh Katalinnak díszes ajándékkal kedveskedjék a város és kérje meg, legyen kegyes szöszlője a herczeg előtt; egyszersmind fenyegettesenek meg a gonosz rágalmazók és nyelvök kiszakításával büntetessenek, ha gyalázatos szavakkal Katalin leányasszony jó hírében-nevében gázolnának.

Külön padot is csináltattak számára a tanács, faragásokkal ékeset, melybe üljön, ha majd templomba megyen, mert ilyen előkelő személyt, ki a herczeg hatlovas hintóján jár és a kegyelmes urnak olyan gráciájában van, megilleti az.

Három hétig maradt szülővárosában Halbschuh Katinka s nagy becsületben és nagy szeretetben vala része. Mikor drága prémes, arany sujtásos lengyel ruhájában, melynek sleppjét apródok emelték utána, végiment az utcán, az anyák az ablakokból mutogatták gyermekeiknek:

— Ime a mi büszkeségünk, aki még herczegné lehet.

S aggastyánok csókolták a kezét, mintha már igazi herczegné lett volna.

Oly nagy lett a Halbschuh család tisztessége, hogy az új biróválasztáskor Márton mestert választották meg a város főbirójává, noha lutheránus volt és a statutumok azt rendelték, hogy a főbiró tisztét csak katolikus vallású viselheti. És senki a városban föl nem szólalt a Halbschuh Márton választása ellen s mindnyájan örvendezének, hogy ily érdemes férfiú emelkedett a főbirói székbe.

Még azonban le sem telt az esztendő, a Halbschuh Márton főbiróságának az esztendeje, mikor Lublóról jött emberek hírül hozták, hogy Katinka nincs már a herczegi várkastélyban s a Hónisch-leány Szepes-Olasziból parádéz most a kegyelmes ur oldalán, az jár az üveges hintóban, az hord drága nyusztprémes bundákat. A Katinka napja már leáldozott.

Akkor az apa megemlékezett arról, hogy micsoda szégyent hozott rá a leánya s megüzentette neki, hogy soha többé be ne merje tenni lábát ebbe a városba, mert Halbschuh Márton nem fogja tekinteni apai voltát s tör-

vény szerint fog eljárni ellene, mint e nemes város főbirája és amint meg van írva az erkölcstelen személyek ellen.

És az egész város fölzudult. Szörnyű csufság, hogy még mutogatni merté magát itt az a leány, még pompázott, még büszkélkedett s tisztos derék polgárokat és polgárasszonyokat kényszerített, hogy megalázkodjanak előtte, hogy hódoljanak neki.

De szégyen ám még az is, hogy ilyen személynek az atyja a főbirói székben üljön. Le onnan Halbschuh Márton uram!

Az a sok becsületes polgár nem tűrhette meg, hogy ilyen czéges ember legyen a város feje.

Most már kisütötték azt is, hogy voltaképp törvénytelen volt az a választás. Lutheránus embert nem is szabad a főbirói székbe ültetni. Csak ki onnan hamar, Halbschuh Márton uram!

A mészároscéhbéliek, kik a leglármásabbak voltak, még azzal is fenyegetőztek, hogy fölgyújtják a házát, földig rombolják. Ám arra már nem került a sor, mert egyszerre nagyot fordult a világ. Theodor herczeg kibékölt Katinkával s a kegyelmes asszony (Iglón már úgy hitták) karácsony táján ujra eljött szülővárosába.

Nagy becsülettel fogadták ott s fényes ünnepélyeket rendeztek tiszteletére. Az irigyek és rágalmazók elnémultak s Halbschuh Márton főbiró uram büszkén emelte föl fejét ismét. Sajnálta, hogy megtántoritni hagyta magát apai szeretetében a rágalmazó nyelvek által. Többé nem fog az megtörténni. Soha többé.

Az egész város azon iparkodott, hogy elfelejtse a kegyelmes asszonynyal, amit némely hebehurgyák elhamarkodva vétettek ellene. Mindenki mosakodott, hogy neki nem volt benne része.

Vetélkedve hivatgatták házukhoz a kegyelmes asszonyt s boldog volt, akit látogatásával szerencsételtetett. Faragott székét, melyet kivittek a templomból, ujra visszatették előbbi helyére s a pap is ékes beszédet mondott a bibliai Eszterről, ki meglágyította volt a pogányok királyának szívét, hogy legyen könyörületes isten választott népéhez.

Minden szem Halbschuh Katalinon függött azalatt. Mindenki megértette, hogy ő ama bibliai Eszter s a pogányok fejedelme a Lublón székelő Lubomirszky Theodor herczeg, ki igazán pogányul bánik a szepesi tizenhárom város polgáraival s maholnap lenyuzza már a bőrtükét is.

— Lágyítsd meg a szívét, te kegyes Eszter.

Jövő választáskor szó sem lehetett másról, csak Halbschuh Mártonról, akit nagy becsülettel ujra beiktattak főbirói székébe. Mert az érdemet mindig megbecsülték ezen a világon. Már kétszáz évvel ezelőtt is.

És a polgárok is okosak voltak, körültekintők voltak már kétszáz évvel ezelőtt is. Hátha még megeshetik, hogy Márton mester törvényesen is ipa lesz a herczeg urnak. Mert az ilyen féktelen lengyel herczegtől, akit csak a bolondos kedve vezet, minden kitelik.

Bizony jó, hogy a városnak szöszlője legyen a kegyelmes urnál. Sok hasznát láthatja a nemes város.

Igaz, hogy a város adóját nem engedte el ő kegyelmessége, az elvett erdőt sem adta vissza, de máskülönbön biztosította a várost jóindulatáról. Majd minden évben eljött egyszer, olyankor dinom-dánom volt; tánczra kellett perdülni, akinek csak lába volt.

Még a legvénebb tanácsbelieknek is, noha soha ilyet nem kívánt tőlük azelőtt senki emberemlékezet óta s resteltek is miatta. A herczeg pedig megveregette a vállukat s nógatta őket:

— Csak frissebben, francziásan.

S az öreg polgárok járták szegények, amilyen frissen csak bírták, mialatt nehéz veritékcsöppek peregtek le homlokukról.

Ilyen vig élet volt akkor Iglón a lengyelek urasága alatt.

A »kegyelmes asszonyról« pedig föl van jegyezve, hogy 1711-ben halt meg fiatalon s nagy pompával temették el szülővárosában. Szép halotti beszédet is mondottak koporsója fölött s Lőcsén kinyomtattatván kegyes patronusoknak Theodor herczegnek dedikálták.

Minden harang zugott a tornyokban. A herczeg maga is ott volt a temetésén és sirt mint a záporosó. Aztán nagy ivás következett két álló hétig. A lengyel urakat az asztal alól szedték föl minden este, míg végre eleget tevén az elhunyt kedves emlékezetének, ő herczegsége udvarával visszament Lubló várába.

Csüggedés.

*Talán utolsó dalomat írom . . .
Megvetve áll már fiatal sírom,
Az óra, percz rohanva közeleg,
S alig-alig hogy bucsut vehetek.*

*Oh, csonka pályám! El se zenghelem,
Mi zokogott háborgó lelkemen:
Szivembe fojtja legbúsabb dalom
A mérhetellen, tenger fájdalom!*

*. . . Legyen édes, virágos, buja nyár,
S mikor fuvalmas alkonyatra jár,
Vigyenek majd a temetőbe ki
S sirasson tilkos könnyel valaki!*

*Rebegjen értlem ő is halk imát —
S mikor a sutlogó falombon át
Reszkelve tör a szelid esti fény:
Érzem, hogy ő egyszer az enyém!*

*Oh, mily gyönyörű volna ez a vég!
A koporsómban fölsóhajtanék,
Köszönténem az ifju életet —
Aztán jó éjt! virágom, ég veled!*

Herezeg János.

Krónika II.

Gazdag szegénység.

— márcz. 7.

Voltaképpen lekéstem már a bölcseségemmel: az új országházról szóló tétel meg van szavazva és Rakovszky István kezét szoritott Tisza Istvánnal. Egy kardvágás, meg egy kézszorítás elfeledtetí, hogy huszonnégy órával ezelőtt az egyik a másiknak becsületében gázolt és a halottait ásta ki. S a tétel megszavazása után már egészen mindegy, hogy kinek van igaza és van-e igazság, akár az egyik, akár a másik félen, vagy egyáltalában a dologban, melyről szó vala.

Hogy elhibázott volna az új országház, azt, ha magam látnám is, nem hinném el, mivel Bartha Miklós állította. De kidomborodott egy másik tétel is, amelynek az épület ügyén túl is van jelentősége annál a ferdeségnél és hazug elszigeteltségnél fogva, melylyel nálunk az igaz-

ságokat portálni szokták. Az ilyen szegény ország, mint mi vagyunk, ne építsen harmincznégy milliós parlamentet. Az ember megdöbben e tétel elementáris igaz voltától. Pazarlás, urhatnámság, kiskoruság és korrupció, — szóval mindaz, amit Tisza-rendszernek szoktak nevezni, mind belefér ebbe a szentenciába. A szegény ne csinálja utána a gazdagok kedvtelését és ne táplálja amazok ambícióit. Az olyan szegény ország, mint a mienk, maradjon meg a Sándor-utczában s csak akkor költözködjék onnan ki, ha már rászakad a tetőzet és összeomlik a fala. Ha pedig épít, építsen a maga viszonyaihoz mérten, szerényen és szegényesen.

A parlamentben két óra hosszat lapitanám ezt a tételt, amíg utolsót nem vonaglik. Becsületes írói észszel azonban a másik oldalára fordítom és kérdem: miért éppen csak most és csak az új országházánál hangoztatják és ismerik el valónak? Hiszen kezdettől fogva, hogy besoroztuk magunkat európai nemzetnek, minden téren és minden időben az erőnkön felül költekeztünk és ambícionáltunk. Hát az ilyen szegény országnak — hatvanhétben még szegényebbek voltunk — szabad-e négy és fél milliós czivillistát megszavazni csak azért, mert a gazdag Ausztriánál nem akarunk kisebb urnak látszani? Az ilyen szegény országnak szabad volt-e világvárost csinálni a maga fővárosából s az egész ország közzgazdaságát ennek a hiúságnak a jármába sorvasztani, adómentességekkel és gründolásokkal palotákba hajtani bele a szegény kunyhó-lakókat, megdrágítani az életet és csuffá tenni a maig is uralkodó adóhivatali tételt, hogy az ember a jövedelmének csak a negyedrészét költi házbérre? Az ilyen szegény országnak szabad volt-e harmincz év alatt kultur-nemzetté lenni, holott gazdagabb nácziók is két-háromszáz évig dolgoztak, amíg azzá lettek? S végre az ilyen szegény országnak szabad-e nagyhatalmat csinálni magából s ennek az egyetlen marotte-nak fölládozni anyagi prosperálását a nagy hatalmi hadseregnek és nemzeti önrendelkezését az Ausztriával való szövetségnek?

A szegény ember vízzel főz tétel alapján megkonstruálva ennek az országnak a képét, csakugy meritenők a tejet és mézet a Dunából és a balkáni piszkot az életünkéből. Minden ember két arany órát viselhetne, a mellénye gombja gyémántból lehetne, ha nem kell fizetni száz milliókat hadsereg, iskolára, tudományra, művészetre, szobrokra, városszépítésre, európai niveauju közlekedésre. Micsoda óriási megfogyása a terheknek, még a képviselő ur is kisebb pénzen lehetne ur és a ministeri nyugdíj sem volna akkora kérdés. És nem is volt szabad nem balkáni alapon berendezkedni, mert kicsik és szegények vagyunk, óriási, tehetőségünket meghaladó ambíció volt a Balkán fölé emelkedni és Ausztria mellé állni. Ma sem engedhetjük meg magunknak a tizenkét-filléres szakaszjegyet, kényelmes, gyors, tiszta és mintaszerű villamos vasuton, amikor hat fillért sem igen költ-hetünk, mert gyalog kellene járnunk.

Mi kulturát és művészetet portálunk és művelt embereinket nem tudjuk foglalkoztatni és művészeinket nem tudjuk eltartani. A hiúságunk kivántatja: minél több művészünk legyen és teremjen, a szegénységünk meg följajdul és

adósságokba ver bennünket, amikor a sok művész csak-ugyan megterem és éhesen felénk kínálja a műremekeket: légy boldog és fizess! Milliókat költünk a műveltség és kultúra proletárainak a tenyésztésére s a milliók gyümlöcse egy társadalmi kérdés: mi legyen ezekkel a mesterségesen tenyésztett proletárokkal s mit kellene tenni, hogy ne legyen annyi művelt emberünk?

Tessék most ebbe a képbe beleilleszteni az ország-háza kérdését. Amikor mindnyájan parasztok vagyunk és czilindert viselünk, amikor állami és társadalmi létünk a megengedhetőn messze tulmenő ambíciók és látszatok alapján épült, amikor csupa olyan dolgokban találjuk meg hivatásunkat, amik szegény nemzetnek nem valók, akkor éppen csak parlamentünk legyen a szegénységünk színvonalára állítva? Lehetetlen Bartha Miklósnak hatezernéyszáz koronával honorálni a képviselői munkáját és sokalanni a harmincznégy milliós parlamentet. Szobrászatot, festészetet, iparművészetet teremteni és fejleszteni, de kerülni az olyan költségeket, melyek szobrászatnak, festészetnek, iparművészetnek táplálékot adjanak. Ha hiba az egyik részlet, sokkalta súlyosabb hiba az egész rendszer. S bizony, mikor a parlamentépítés luxusát összekötik a Tisza-rendszerrel, nem is járnak el logikátlanul.

Mert valóban, ha Tisza Kálmán nem teremtette is meg az erőnkön felül való kulturéletet, de az ő kormányzása fejlesztette ki. Megálmodta ezt a rendszert Széchenyi István és megvetette az alapját Andrassy Gyula. Magyarországnak nem szabad kis Balkán-állámnak lennie, mert hivatása van a nagyhatalmak sorában. Nos, a nagyhatalomnak kulturnemzetekből kell állania. Megkivánja a civilizáció fényét és ragyogását éppugy, mint a hadsereg drága erejét és a boldogulás, a megélhetés utjait és módjait nem hagyhatja ott a földmivelés és disznóhizlalás niveauján. Meg kellett indulnia a magában véve pazarlásnak és urhatnámságnak látszó kipallérozásnak formában és lényegben egyaránt, aminek eredménye a minden nációt elkápráztató látszat, hogy harmincz év alatt utólértük Európát. Költőink ugyanoly szép verseket irnak és gyárosaink külön gépeket csinálnak, mint a francziák, vagy a belgák. Nekünk is kell muzeum, nekünk is kell egyetem, a mi világvárosunkban is látni kell monumentális templomot és monumentális parlamenti épületet. Valamint a magyar tudósnak is tudnia kell mindent, amit az angol tud, azonképpen a magyar építőművészetnek is reprezentálnia kell az európai monumentálizmust. Ennek az ára pedig meg van szabva és nem igazodhatik a szegénységünkhöz.

Nagyon szép beszéd tehát a takarékoság, de nagyon badar. Szegény, fiatal náció nem lehet takarékos. A szegény ember egyék krumplit, de a ruhája legyen egész és járjon kocsin. Gazdag ember inkább takarékoskodhatik, mert van pénze. Szegény ember csak a költsége alapján lehet ur. Ezt tudja nálunk minden ember és a maga életében ki is fejt és érvényesíti is tételét s ha sokszor belepusztul is, a legtöbb esetben mégis él belőle. A harmincznégy milliós épület pedig ne nagyon fájjon a síratóknak: nem ebbe pusztul bele Magyarország és nem ezért nagy az adó. Ez az épület dukál nekünk, egész be-

rendezkedésünknek, politikai és társadalmi ambícióknak és hivatásunknak s harminczöt évi kitartás után ezen az uton többé nem a takarékoság segít rajtunk, hanem csak a szerzésünk gyárapítása.

Semper.

A medve.

*Sajátságos, bozontos állat ő,
Kolossi bár, csöppet se rémítő.
A kis madár tovább zeng a berekbe',
Ha jő
A medve.*

*De reng a föld hatalmas lábnyomán
S vadkan riad, míg nyelvet ölt tunyán
Málnára, mézre . . . Mert mégis csak medve
Talán
A medve.*

*Ha jő a tél, amíg a többi mind
Eleség után harcol odakint,
Keres valami barlangfélélt, kedve
Szerint
A medve.*

*Valami jó, magányos, mély odút,
Ahol madár se jár, szellő-se fű,
Hol semmi sem zavarja, ha csüggedve
Bebű
A medve.*

*Ott álmodik, amíg künn tart a tél
És egymást tépi, marja mind, ki él.
Ez ocsmány, zord időbe' hasra fekvé
Henyél
A medve.*

*Talpát nyaldosva nyugszik ő ekép,
Míg egymás talpát nyalja künn a nép.
Csapjon közéjük egyszer véletlenbe' ?
Renyhébb
A medve . . .*

*De mikor múltófélben künn a tél,
Rügy sarjadosz, fakad a falevél,
Fejét lóbálva, szemét dörzsölgetve
Fölkél
A medve.*

*Fölkél s odvából kilép . . . Mi dolog ?
Sok szemtelen ripők rávigyorog.
Tanítsa őket kissé tiszteleltre ?
Morog
A medve.*

*De oly szép minden . . . ifju lombon át
Már döngő méhikék csapatja szánt . . .
S mily hó a nap! . . . Hát elmegy ümmögve
S nem bánt
A medve.*

Martos Ferencz.

A tánczosnő.

Irta: SERAO MATILD.

Carmela Minino még egyszer, gépiesen megszámlálta a szekrényen a pénzét, melyet egy fölfeslett kis tárczában tartogatott. Még mindig ugyanaz a tizennyolcz lira volt benne (három öt-lirás és három egy-lirás), amelyik tegnap, sőt a mult héten. Azután előhuzta zsebéből azt a kis tárczát, melyben aprópénzét tartotta, hol egy-egy omnibuszra, hol egy-egy pohár vízre, miegymásra, s kihalászott belőle hét soldot. Azután félnk, gyermektegg tekintettel körülnézett, mintha azt várta volna, hogy szobáckájának csupasz falairól s a szegényes butorokból fantasztikus erő folytán pénzfolyam fog kiáradni s egyszerre megdagasztja az ő csekély tőkéjét.

Nagy tervet szőtt erre az esztendőre. Friss virágokból font koszorut akart vinni a keresztanyjának és pártfogójának a sirjára, s széles szalaggal s rányomtatott hálados, gyöngéd szavakkal. A nyáron garasonkint gyűjtött össze negyvenkét lirát, megvonván magától minden szükségest, s ahogy ez az összeg nőtt, abban a mértékben ábrándozott arról a koszoruról, melyet majd arra a sirra tesz, ahol Amina Boschetti nyugoszsza örök álmát. Mikor a San Carlo színházat bezárták, ez a koszoru indította őt arra, hogy elfogadjon egy szerény szerződést Castellamareba, s augusztus és szeptember havában a Stabia-Hall nyitott fabódében tánczoljon, melynek Ciccillo Patalano volt az igazgatója. Ciccillo nem volt valami bizalomgerjesztő férfi, mert arról volt nevezetes, hogy nem valami busásan fizette a tagokat, ha ugyan egyáltalában fizette. De mikor a világért se nyult volna a koszorura szánt összeghez, sőt azon volt, hogy még gyarapítsa, ha lehet. Azon a barakkon, ahol táncolni szokott, keresztülsüvitett a szél, nyaranta pedig akkora volt a hőség, hogy a szereplőkről csurgott az izzadság, ha meg visszamentek a szinfalak mögé, be kellett takaródnok, hogy meg ne hüljenek, hogy reumát ne kapjanak. Ha még így lett volna. De szeptember első napjaiban már beállt az eső, a Castellamareban nyaraló idegenek idejekorán eltávoztak, s a Stabia-Hall üres lett, mint a sir. Ciccillo Patalano őszintén káromkodva s képmutató könyekkel adta a tánczosnőnek tudtára, hogy a hátralékos hónapot nem bírja nekik kifizetni. Azok még csak kaphattak tőle egy kis pénzt, akiknek energikus apjuk volt, vagy akik még piszkosabb szájjal győzték a szót, mint Ciccillo, vagy akiknek a testvére védte az érdekeiket, vagy akiknek nagyszáju barátai voltak. De Carmela Minino hiába sirt, mert nem volt senkije, aki védelmére kelt volna, s így Ciccillonál veszett a negyvenöt lirája, mely napi másfél lirájával járt neki. Ez annál fájdalmasabban esett neki, mert annak a kis butorozott szobának a felét, melyet Maria Civitával közösen bérelt, meg kellett fizetnie. Ez a tánczosnő nem kapott ugyan többet nála, de legalább huszonöt frankos postautalványt kapott egy nápolyi barátjától. Azután ki kellett fizetnie a hónap végéig penzióját a castellamarei kis vendéglőben is, ehhez jött a harmadosztályu vasuti jegy vissza Nápolyba, nem számítva azt, hogy két pár czipót elnyűtt táncz közben, s térdben elvászott a legjobb trikója. Ez a katasztrófa a meddő októberrel együtt felemésztette a koszorura szánt összeg nagyobb részét. Annyira, hogy november elsején keresztanyja koszorujára nem volt több pénze tizennyolcz lira harminczöt centesimónál, de ebből kell még fizetni a poggiorealei temetőbe való utat, meg vacsorára is kellett pár soldo.

— A virágok nagyon drágák ebben a szezonban — mondá keserűen, miközben sétára készült.

Lement szerény lakásából, mely a Vicolo Paradiso egyik házának a negyedik emeletén volt, Pignaseccában. Mikor lent volt, akkor vette észre, hogy az ég felhős, s tanácsos visszamenni esernyőért. Feketébe öltözött nemcsak azért, mert illendőbb volt így látogatni meg jötevőjének sirját, hanem azért is, mert ezen a télen nem birt uj ruhát venni magának. Az idő elég változékony volt. Ha megered az eső, akkor odavan kalapjának a fekete tola, egy régi toll, mely öt esztendő óta Carmela mindegyik kalapján szerepet játszott. Egész kincs volt neki ez a toll, s mikor az olló tompa felével újra föl-fölborzolta, úgy vigyázott, hogy szálai ki ne szakadjanak. Visszament a szobájába, s hogy hogynem, sokkal nyugodtabbnak érezte magát, mikor kezében volt az esernyő, melynek védelme alatt télviz idején annyiszor jött ki a San Carlóból.

Tánczosnő létére apró, óvatos léptekkel haladt végig a Chiaia-uton, ahol a legelőkelőbb virágkereskedések voltak, s menet közben egy ávét imádkozott a pignaseccai Madonna szobra előtt. Halottak napja alkalmából a kereskedők mindenféle reklámmal raggatták tele a falakat. Az egyik apró viaszgyertyákat ajánlott, három lirájával fontját, a másik zománczott bádog koszoruit dicsérgette, melyek olcsók bár, de nagyon tartósak. A rikkancsok a a nola-baianói vasut menetrendét árulták, mely Poggioreale mellett is meg szokott állni. Egy vendéglős pedig azt hirdette, hogy a temetőbe vezető uton be lehet hozzá térni egy kis aspriniai sillerre, ami helyrezökkenti a bántól meglódult sziveket. A virágosboltok kirakataiban mindenféle nagyságu koszoruk voltak fölhalmozva immortelből s szárított hangából. Körülöttük jöttek-mentek a népek s kocsik robogtak gyászba öltözött alakokkal. Carmela szemébe könny szivárgott arra a gondolatra, hogy mily nyomoruságos összeget szorongatott a tárczájában ahhoz képest, hogy mennyi virággal szerette volna borítani jötevőjének a sirját. De erőt vett gyöngeségén, bátorsága annál jobban nőtt, mennél nagyobb dologra vállalkozott, s elhatározta, hogy minden akadályt leküzd.

Nápoly legelső virágárúsának, Lamarrának boltja elé ért. Habozás nélkül benyitott az elegáns üvegajtón, belépett a márvánnyal borított terembe s előrefurakodott a vevők és segédek során, kik koszorukat rendeltek, illetőleg készítettek, tearózsát vegyítve a páfrány közé, vagy chrysanthemummal váltogatva a zöld leveleket. Megállt egy fehér-bajuszu férfi előtt, kinek fülére volt huzva a kalapja.

— Mutasson kérem élővirágból kötött koszorukat.

— Ilyeneket csak megrendelésre készítünk — mondá a fehér bajuszu ur, ki nem volt más, mint Lamarra.

Alig vetett ügyet a kis tánczosnőre, kit szobaleányának gondolt. Carmela hol elsápadt, hol elvörösödött, mikor a segédek munkáját nézte, kik hihetetlen ügyességgel babráltak egy-egy koszorun, egy-egy rózsákból formált vánkoson, melynek közepén kereszt volt kirakva fehér chrysanthemumból ezen a virágtömegen, ezen a gyászos gazdagságon.

— Nem lenne szives megmondani, hogy körülbelül mibe kerül egy szép koszoru?

— Szállíthatok száz liráért, kétszáz liráért, vagy amilyet tetszik — mondá Lamarra.

— Nem kaphatnék olcsóbbat? ... ami száz liránál kevesebbe kerül? — kérdezte Carmela elvörösödvé.

— Van hatvan, ötven lirás is — mondá Lamarra szórakozottan.

Látván, hogy nem előkelő vevővel van dolga, másfelé fordítá figyelmét. Carmela hallgatott. Mily szépek voltak ezek az élővirág-koszoruk! Mintha november hava külön arra a czélra termelte volna őket, hogy a halottak sirját diszítsék. Mily kellemes, finom, bánatos illatot voltak hivatva terjeszteni az elhunytak sirján! Carmela neki-bátorodott s megint megszólalt.

— Szeretném tudni, hogy mibe kerül a legolcsóbb koszoru.

Lamarra türelmetlenül tekintett a leányra, aki csak az idejét rabolta.

— Harmincz lirába — mondá szárazon.

— Ó istenem — mondá a tánczosnő szorongva.

Megfordult s végtelen csüggedéssel távozott. Minek is tette be a lábát ebbe a fényes üzletbe a maga tizen-nyolcz frankjával? Micsoda örülség szállta meg ezt a szegény elhagyatott teremtest, kinek nem volt más keresetforrása, mint a lába, melyet a direktorok legfőlegb negyedfél frankjával fizettek napjára, mikor a San Carlo-ban tánczolt. Hogy is lehetett oly elkapatott? Hát ki ő voltaképpen? Egy csunya, minden kellem nélkül való kis tánczosnő, akinek nem volt egyéb előnye a fiatalságán kívül s nem volt egyéb tehetsége, mint fáradhatatlan kitartása. Még ő akart élővirágokból font koszorut tenni a feledhetetlen Amina Boschettinek, a táncz ragyogó csillagának a sirjára, erre a tündérére, aki a nőies költészet legmegvesztegetőbb jelensége volt, akinek elbájoló volt az alakja s aranypikkelyekkel kivarrt ruhájában úgy ragyogott, mint egy pillangó.

S mialatt czél nélkül ide-oda járkált, emlékei fölrajzottak agyában. Eszébe jutott az az este, mikor a »Porticii néma« balletjében először látta a színpadon a nagy művésznőt, nápolyi jelmezben, kecses magatartásban, amint karjait összefonta dus fekete haja fölött s titokzatosan mosolygott, mely valami misztikus vonást kölcsönzött szép arcának. De eszébe jutott az is, hogy ezt a hatalmas és különös szépséget a kérlelhetlen halál elragadta palotái, villái és szerelmei köréből. Mikor ezt elgondolta, oly élénk, mondhatni fanyar vágyat érzett, hogy virágosót szórjon a sirjára, semmit mást, csak virágot. Visszafordult s ismét benyitott a virágkereskedőhöz.

— Hallja csak — mondá Lamarrának mélyen megindulva, halavány arcczal — csináljon nekem tizenöt liráért egy koszorut.

Hangja annyira reszketett, hogy Lamarra meghök-kent. Minden ridegség nélkül, barátságosan mondá neki:

— Nem lehet, kedves gyermekem.

— Próbálja meg, hátha lehet — rebegé a leány zavartan, alig lévén képes elnyomni zokogását.

— Nagyon drága a virág — mondá Lamarra, kinek szive már lágyulni kezdett annak daczára, hogy övé volt Nápoly legelegánsabb virágosboltja, melynek nivójára sokat tartott.

— Nem baj... Csináltasson egy egészen kis koszorut... tizenöt lirásat.

— Akkor tisztára ráfizetek — mondá Lamarra tetetett haraggal, pedig a szívét már megvesztegette ennek a leánynak makacskodása, halvány arcza és remegő hangja.

— Fizessen rá s a különbözettel gyakoroljon humanizmust. Nincs több tizenöt lirámnál — mondá halkan, mintha alamizsnát kért volna.

— Isten neki, megcsináljuk.

Egy pillanatra elhallgattak mind a ketten. A leány a falhoz támaszkodott s mereven a földre nézett. Azután elővette kis pénztárczáját s kihálászta belőle a tizenöt frankot. A kereskedő éles szeme rögtön észrevette, hogy még csak három frank maradt a zsebében.

— Hova küldessem? — kérdezte Lamarra.

— Majd elviszem magam.

— De még nem kész ám.

— Megvárom.

Hátra ment a bolt sarkába s pár percz mulva visszajött.

— Azt mondta, hogy előbb meg kell csinálni? Miből akarja csináltatni?

— Fehér chrysanthemumokból.

— Éppen így óhajtottam. Rózsák is lesznek közte?

— Azt is tehetünk, ha éppen tetszik.

— Nagyon kérném.

Azután visszament a sarokba s onnan nézte a vásárlók érkezését s távozását az illatot lehellő teremben. Lamarra később ott járt körülötte, hogy a kirakatból egy csokor bámulatos rózsát vegyen ki, melyet maga akart nagy gonddal egy pálmaághoz erősíteni.

— Kinek lesz a koszoru? Az anyjának? — kérdezte Carmelától több jóakarattal, mint kíváncsisággal.

— A keresztanyámnak.

— Annyira szereti a keresztanyját?

— Szeretem. Örökké fogom szeretni.

— Öreg volt mikor meghalt?

— Fiatal s szép volt mint egy angyal, mikor az egekbe szállt — sóhajtá Carmela félig lehunyt szemmel, mintha paradicsomi látománya lett volna.

— Ilyen az élet — jegyzé meg nagy filozófiával a virágkereskedő. Talán most halt meg?

— Dehogy. Már hat esztendeje.

— Akkor ne is gondoljon rá — tanácsolá neki megnyugtatólag, s tovább babrálta a pálmaágon.

Fogott egy szatin szalagot, melyen aranybetűs fölírat volt, s csokorra kötötte a pálmaág végén. Carmela, ki érdeklődve kísérte ezt a munkát, újabb kéréssel merészkedett a kereskedőhöz fordulni.

— Nem köthetne az én koszorumra is egy ily szalagot?

— Persze! — mondá Lamarra ironikusan. — Nem akarna még egy virágból kirakott inicziálét is?

— Csak egy egyszerű szalagot a pusztá névvel.

— Hogy hívták az ön keresztanyját?

— Amina Boschettinek.

— Ugy, mint a mi hires tánczosnőnket?

— Hiszen ő maga volt az — mondá Carmela, s két könnyesebb szivárgott le a szeméből.

Lamarra meglepetve tekintett rá. A leány oly szegényesen volt öltözve, kezében otromba esernyőt tartott, a keztyüinek varrása megfihéredett a sok használattól. A kereskedő nem igen akarta elhinni, hogy ez a szegényes öltözetű leányka a keresztlánya annak a ragyogó, isteni divának, ki valamikor deliriumba hozta a színházak közönségét.

— Jótévőm volt mig élt, s az a halála után is — mondá Carmela a keresetlen őszinteségnek oly meggyőző hangján, hogy a kereskedő nem kételkedett többé. — Kötelességem azt parancsolja, hogy sohase feledkezem meg róla.

— Bizony nemeslelkű, jóságos, elragadó szépségű asszony volt — mondá Lamarra.

— Ismerte?

— Hogy ismertem-e? Meghiszem azt. Hányszor vittem neki virágokat a színpadra! S mennyi pénzt nyertem azok révén, kik miatta vesztették el a fejüket. Azok az esték soha többé vissza nem térnek.

— Hát ha úgy ismerte — mondá Carmela megtört hangon — ha ön is annyira megőrizte az emlékezetét, kérve kérem, virágból állítsa össze nevét a koszorura.

*

A delet jelző ágyu éppen eldőrdült, mikor a tánczosnő a koszorúval a vasuti állomás felé tartott. Mindent alaposan megmérlegelve (mert a szegény embernek bizony a fogához kell verni a garast) arra az eredményre jött, hogy legolcsóbb, ha a nolabaianói vonatra ül. Halottak napján ugyan elég omnibusz szokott nehézkesen földöcöggni a poggiorealei magaslatra, ahol a temető feküdt, de csak ne másznának oly rémségesen lassan s ne lennének úgy zsufoolva. Azután hogy fért volna föl ezzel a

koszoruval. Volt ugyan e napon számos kisebb-nagyobb kocsi, de a legegyszerűbbnek a kocsisa is öt lirát kért egy fordulót. Ha a koszorut nem kellett volna vinnie, akár gyalog is meglehetett volna az utat, de a koszorúval még gondolnia sem lehetett erre, mert oly remekre s oly hatalmas nagyra csinálta Lamarra a San Carlo egykori tündérének emléke iránt való hódolatból.

De nem is érezte a koszorú súlyát, annyira meg volt elégedve önmagával s Lamarra áldozatkészségével. Nagyon jól tudta ő, hogy az ő keresztanyjának a neve volt az a talizmán, mely Lamarra szívét meglágyította s nem az ő kellem s szépség nélküli félnék lényé. Szegényke nagyon is tudatával bírt a rutságának és nyomorultságának, melylyel arányban állt szegényes öltözéke, s annál nagyobb meghatottságot érzett, ha egy kis jószágot mutatnak iránta.

Gondolataiba elmerülve haladt tovább, anélkül, hogy bárhova is tekintett volna; de mikor a Gambriushoz, Nápoly legarisztokratikusabb kávéházához ért, nem állta meg, hogy egy futólagos pillantást ne vessen be. Éppen akkor kellett a márványküszöbön állnia Ferdinando Terzi de Torregrandenak. Kezeit angol szabásu kabátjának zsebébe mélyesztette, ajkai közt aranszalagos havanna füstölgött. Ugy látszott hogy várt valakire. Lehet azonban, hogy éppen nem várt, csak a napot lopta s aczélszürkeségű bámulatot szép szemeivel a novemberi szürke felhők jöttét-távozását tanulmányozta. Arcza, melyen a legridegebb vonások harmonizáltak a legtökéletesebb szőke férfias szépséggel, nem árult el semmi érzelmet. Tiszta, határozott arczéle volt, széles homloka, sasorra, kerek álla, halvány arczbőre, s száját pirosra festette az ifju egészség s a folytonos láz. De ebben az arczélben volt valami ridegség, abban a szájban volt valami vadság, ebben az állban és homlokban letükröződött a jellem erélye s egy titokzatos gondolatnak a hipnotizáló ereje. Különösen a szemei voltak nyugtalanítók, ezek a göggel és jéghideg közönytelt szemek, melyekből megvető ironia és kegyetlen lenézés sugárzott.

Carmela onnan ismerte Ferdinando Terzit, mert rendszer bérli volt a San Carloban s nem mult el este, hogy az előadás közepe táján meg ne jelent volna elegáns alakja (estélyi öltözékben s gardéniával a kabátján) a zsöllyék első sorában. Emilia Tromba táncosnő volt a barátnője, ki nagyon rosszul, esetlenül tánczolt, örökös marakodott a társnőivel, de akit mégis szerződtettek, hogy megtegyék a kedvét a földszint habituéinak. Néha benézett a szinfalak mögé is Emiliáért, s míg a leányra várakozott, büszkén, hallgatagon dőlt neki a szinfalaknak, hideg tekintetét nyugodtan jártatta végig a kóristákon s vállat vont, mikor a táncosnők az öltöztetőnővel vagy az ügyelővel veszekedtek. Fogatát majd minden este elküldé a színház elé Emilia számára, de maga nem egyszer maradt el.

Carmela, ki alig látszott a nagy koszorútól, egy pillantást vetett a fiatal ember szenttelen arczára. Terzi nem is vette észre s bement a kávéházba. A leány nagyot sóhajtott s a vasut egyszerre oly messze tetszett neki, s a koszorú oly roppant nehéznek... Az idő azonban mult, az égen mind fenyegetőbb felhők tornyosultak s ha záporosó lepi meg Nápoly utcáin ezzel a koszorúval, mely igénybe vette mind a két kezét, még csak az esernyőjét sem képes kinyitni. Nekiindult.

A nola-baianói állomáson akkora volt a tolongás, hogy Carmela attól félt, miszerint nem kap helyet a harmadik osztályban. Oly gyöngének, oly szomorúnak, oly elhagyatottnak érezte magát, lelkének fájdalmas rezgése annyira elfoglalták, hogy meg is feledkezett arról, miszerint neki mindenben takarékoskodnia kellene. Másodosztályra jegyet váltott tizenhét soldóért, oda és vissza. A második osztály is zsufolva volt s azonfölül mindenki vagy egy

csomag gyertyát, vagy egy-egy koszorut cipelt magával. Férfiak, nők, gyermekek valamennyien feketébe voltak öltözve s valamennyien szomorúan hallgattak.

A vonat megállt.

— Poggioreale! Poggioreale! — kiáltott a vonatvezető a kis állomáson, mely éppen szemben feküdt a temetővel.

A vagonok ajtai kitérültek, az utasok nagy robajjal törtettek le s a gyászoló közönség egyszerre ellepte a temetőhöz vezető fasort. A rácsos nagykapu előtt egész sereg omnibusz vesztegelt s a kocsisok vagy a bakon pipáztak, vagy apró csoportokra oszolva beszélgettek.

A temető, mely a nápolyi dombok egyik legbájosabbikán terül el, a szürke, nyirkos novemberi nap daczára is olyan volt, mint egy nagyuri park. Vannak hű barátai; kik egész esztendőben gondját viselik. Itt virulnak Nápoly legszebb rózsái, s még azokon a sirokon is csodálatos chrysanthemumok nyílnak, melyek alatt szegény emberek aluszszák örök álmukat. A sirokat környező bokrokkal, az árnyas fasorokkal, az egyes osztályokat szegélyező s elkülönítő élő kerítéssel, az itt-ott elszórt apró ligetekkel, melyekben madarak csicseregnek reggeltől estig, s a családí sirboltokra és kápolnákra boruló hatalmas terebélyes fákkal ez a temető inkább az üdülés, mint a szomorúság honának látszott. De halottak napján, mikor fekete ruhás gyászos alakok rótták az utakat, mikor viaszgyertyák fénye szűrődött ki a kápolnákból, mikor tömjén-illat terjengett a bokrok közt s liturgikus ének foszlányait kapdosta el a szél, akkor végtelenül szomorú és fantasztikus jellege volt ennek a helynek. Mintha különös ősi, misztikus halotti ünnepélyt ültek volna e roppant parkban.

Carmela a tömeggel tartott. Gépiesen jártatta a szemét néhány siriraton, mely már negyven-ötven éves volt, tehát elég régi ahhoz, hogy ne érdekeljen senkit. A fasortól jobbra-balra a szivárvány minden színében pompázó virágok alatt nyugodtak a halottak. A sirok körül gyászolók tolongtak kisebb-nagyobb csoportokban, szeretetteljes gondnal letisztogatták a köveket, friss koszorut helyeztek rá, s apró viaszgyertyákkal tűzdelték tele a kőlapok szegélyét. Mások ájtatosan imádkoztak s nem is vették észre a körülöttük sürgölődő tömeget, a legújabb keletű sirok mellől gyászba borult asszonyok zokogása hallatszott, a kápolnák komor belsejéből pedig a *De profundis* és *Libera* hangjai áradtak ki.

A legszelebb fasor fölvezetett a temető tetejére, hol a leghivalgóbb mauzoleumok pompáztak. Carmela oly gyöngé volt, hogy majd összeesett, s oly lelki csüggedés fogta el, hogy legjobban szeretett volna lerogyni a fűbe, s arczát a földhöz szoritva, ott sirni utolsó lehelle-téig. Egy fordulónál egyszerre csak elébe tűnt Amina Boschetti siremléke, s e látványra magához tért.

Az emléket hatalmas fák és virágos bokrok különítették el a többitől. Szemben vele a Sansevero hercegek kápolnája, oldalvást pedig az oratórium állt, hol a fiatal Noja hercegné nyugodott. A táncosnő emléke azonban ugy nagyságával, mint pazar pompájával elhomályosította e patriczius siremlékeket. A legtisztább egyiptomi stílus templom volt fekete gránitból és csiszolt bazaltból, kettős szárnyu hatalmas bronz kapuval. Messziről oly nehézkesnek és sutának látszott, mint a Nilus és a sivatag közt elszórt hasonló emlékek; de mennél közelebb ment az ember, annál jobban kifejtettek a vonalai, annál impozánsabbak és fönségesebbek lettek az arányai. A kapu fölé csak két szó volt írva aranyozott bronz betűkkel: Amina Boschetti.

Amina kápolnája gazdagon föl volt diszitve halottak napjára. A tetejéről négy tömör ezüst lámpa függött, a sir lábánál levő kis oltáron pedig négy ezüst gyertyatartó állt, benne égő viaszgyertyákkal. A bazalt kövezet

tele volt hintve virággal, a falak el voltak borítva virággal s a kőkoporsó alig látszott ki a virág alól. Egy pap két diakonussal, aznap talán már a 8—10-ik misét mondta s délután háromig még más papokra is rá kellett hogy kerüljön a sor. Két ministráns-gyerek szakadatlanul lóbálta a füstölőt, az ajtóban pedig két bérruhás inas állt mozdulatlanul. A Schulte bankár emberei voltak, aki tíz éven keresztül volt a bájos tánczosnő imádója, aki milliókat pazarolt rá, s akinek szerelme most is fantasztikus pompával akarta ellensúlyozni a halál komorságát. A virágokat maga a bankár hozta kora reggel, s maga ügyelt föl a kápolna díszítésére. Mikor azt elvégezte, hosszú imába mélyedt s átengedte magát vigasztalhatatlan emlékeinek.

Az egyik inas elvette Carmela kezéből a koszorut.

— Magára a sirra tegyék, magára a sirra, — kérte Carmela.

Mikor az inas odatette, Amina keresztleánya letérdelt a fatérdeplőre, melyet vörös bársony vánkossal borított, (melyen Schulte Ottó imádkozott reggel), s arcát kezeibe rejtve elgondolkozott. A pap az alatt a komor Requiemet mondotta s a két diakonus ismételte a keresztény léleknek azokat a komor ígét, melyek az örökkévaló bíró előtt irgalomért esdekelnének.

(Folytatjuk.)

Horánszky Nándor.

Mikor a nemzeti párt a szabadelvű párttal fuzionált, most három éve, már akkor sejtette mindenki, hogy a Horánszky Nándor minisztersége csak idők kérdése. Nem volt benne a paktumban, de benne volt a levegőben, ami többet ér. Ez a paktum becsületos dolog volt, valamint a fuzió is sokkal inkább állt ethikai alapon, mint a balközép fuziója annak idején.

Abban a pártok nyertek; a Deák-pártnak szavazatokra volt szüksége, a balközépnek hatalomra; mindkettőt megkapta. Ennek az országnak békére volt szüksége. Az ország azt megnyerte, a pártok nem kaptak semmit. A szabadelvű párt voksokat kapott, de éppen voksok nem kellett neki (hisz vérbőségben szenvedett), a nemzeti párt ellenben nem kapott hatalmat, nem állítjuk, hogy nem kellett volna neki, de dicséretére legyen mondva, nem erőlködött hozzá jutni. Megelégedett apró, ártatlan örömmel. Egy pár főispán karóra szurt fejével.

Az új helyzet, amely a két párt egyesüléséből eredt, mindamellett örökké nyitott kérdésnek hagyta a Horánszky miniszterségét. A kombináló elmék kerekei váltig Horánszky körül forogtak, ki azt a tekintélyt és tiszteletet, melyet egykori pártjában élvezett, a régi szabadelvűek közt is gyorsan elnyerte s a dolgok természeténél fogva olyan befolyást gyakorolt a közügyekre, vele tanácskozáva a miniszterek, hogy szinte felelősség nélküli miniszternek volt tekinthető. Az ő tárczája csak egy forma, sőt befolyása szinte meg lesz ezután szorítva a felelősség és a tárczája keretei által.

A miniszterséget tehát mindenkép megérdemelte, akár a »helyzet folyományából« (mint az újságok szeretik írni), akár tudása és tehetségei által, de ami főképp örvendetes, az a Horánszky pályájának szép példája.

Nálunk valóságos receptje szerint keletkezik a miniszter. Egy kis hajlongás, egy kis szerencse, egy kis te-

hetség és roppant mennyiségű tapintat. Egyébiránt minden fényesség elérése nyesegetéssel jár. A fiatal leányoknak a fülét furják ki, hogy a gyémánt boutonokat legyen hova tenni. Az énekeseknek kiveszik a mandulájukat, a nagyreményű politikusnak kiirtják előbb a hátgerinczét. Olyan tulajdonságok alig vannak, amivel egy miniszternek okvetlenül birnia kell, de olyanok bőven vannak, amelyekben semmiképen sem szabad leledzenie.

Azért emelendő ki a Horánszky karrierje. Aki egyenes derék, nem a kiképző kalitkából, mint az apportrozásra kitanított orosz lány, hanem egyenesen a vadonból, ahol nőtt, lépeget fel a cselekvés deszkáira.

Szép és derekas utat járt meg. Nem csekély távolság, míg az egyszerű szolnoki ügyvéd odaér a lánczhidi palotához, hogy ott a Baross Gábor székébe üljön. Harmincz hosszú esztendő kellett hozzá. A kalitkából pár lépés az egész.

Harmincz év előtt került a parlamentbe és pedig nem úgy, mint némelyek, akik a képviselőházat csak indóháznak tartják s még az esernyőjüket se teszik le, mert valahova másüvé utaznak, itt csak azért álltak meg, mert csak itt lehet oda jegyet váltani. Horánszky valóságos életpályának tekintette a képviselőiséget, annak élt, annak tanult s egy, a hatalom ellen folytatott harmincz éves háborúban edzette meg izmait ahhoz a feladathoz, melyre a király és közvélemény kiszemelte.

Most hatvannégy éves, de még ruganyos, szinte fiatalosnak mondható. Kemény, merev arczára, szinte oda van fagyva a vasakarat és a férfias erő. Sok tudást, gazdag tapasztalatokat visz magával, amelyek megkönnyítik sikeres működését a tettek mezején, nem csekély népszerűséget és egyéni tekintélyt, amely megnöveli szavának erejét, amit majd latba kell vetnie a közgazdasági kiegyezés nyélbeütésénél, de visz tehernek egy súlyos batyut is, mely nehezíteni fogja lépteit és mozgását, viszi az ellenzék korában elmondott beszédeit. Neki talán teher, de meg lehet, neki se teher, az országnak pedig bizonyosan nagy garancia.

Összes kiváló embereink életrajza tele van dátumokkal. Valóságos tarka térképei az emelkedésnek. Vagyis ekkor és ekkor arra az állásra emeltetett, Anno ekkor és ekkor ezt a rangot, ezt a címet vagy rendjelet kapta. Horánszky Nándor képviselői és pártvezéri életrajza két szóból áll »folyton tanult és támadott«.

Most végre győzött és kíváncsi rá az ország, tele jó reményekkel, hogy mi lesz az életrajz folytatása.

Ujra egy hét,
Ilyen a lét,
Lepereg az élet,
Nyomtalan ér véget.

S csak egy kis domb
Még tán egy lomb
Jelzi nemsokára:
Egy élet határa.

*

Bolondság az élet, ha könnyen veszed;
Ha komolyan nézed, bolondul teszed.

Gond.

Krónika III.

A szőnyeges khán dala.

Szép Perzsia az én hazám,
Hol háremet tart sok pasa,
Hol szőnyeget sző a leány
S büszkén uralkodik a sah.
Apám a szőnyegeladásra
Akart nevelni engemet,
Anyámnak volt az óhajta,
Hogy én csak nagykövet legyek.
Hallgattam a mamára én,
Óh én szegény!
Hallgattam vón — az angyalát! —
Inkább a papát.

Valóban nagykövet levék,
De bennem forrt a perzsa vér,
Hazám... a khánok... a tevék...
S rajongtam ah, a szőnyegér'.
Ah, nincs szebb, mint a perzsa szőnyeg,
Kivált, ha nincsen rajta vám
És üzletet ma kitünőbbet
Ennél, nem ismerek, nem ám...
Hallgattam a mamára én,
Óh én szegény!
Hallgattam vón — az angyalát! —
Inkább a papát!

A nagykövet rangban mi dús!
Hajlong előtte sok lakáj,
De szive mégis néha bús,
A pénztelenség az, mi fáj.
Kevés a gázsi, nincs előleg
S a kiadása milliő,
Ha volna itt egy perzsa-szőnyeg
Azt volna itni jó.
Hallgattam a mamára én,
Óh én tehén!
Hallgattam vón — az angyalát! —
Inkább a papát!

Egy csöndes nyári éjszakán,
Szeliden tüzött rám a hold...
Magam valék, én balga khán
És a valutám nulla volt.
Haza gondoltam Perzsiára,
Hol annyi szép szőnyeg terem,
Szőnyeg, amelynek nagy az ára
S nekem nincs egy piasztorem!
Hallgattam a mamára, jaj,
Óh én bivaly!
Hallgattam vón — az angyalát! —
Inkább a papát!

Agyamban a gázláng kigyúlt —
— Köz- és váltónyomor, adieu! —
Ha már keserves volt a mult,
Szebb lesz ezentul a jövő.
Egy diplomáta mindhiába
A finom ötletekhez ért
És hazairtam Perzsiába
Egy-egy szállitmány szőnyegért.
Hallgattam a mamára, jaj,
Óh én bivaly!
Hallgattam vón — az angyalát! —
Inkább a papát!

A szőnyeget eladtam én,
Tisztes haszonnal, hamarost,
Ha látná ezt papám, szegény,
Tudom örülne rajta most.
Mert ő a szőnyegeladásra
Akart nevelni engemet,
S anyámnak volt az óhajta,
Hogy én csak nagykövet legyek.
Hallgattam a mamára én,
Oh én szegény!
Hallgattam vón — az angyalát! —
Mindjárt a papát!

Habár megszóltak többfelől,
Allahra, ez mindegy nekem!
Pénzem mindig van — ez a fő,
S szépen virázkik üzletem.
A parlament hiába támad,
Ő semmire se megy velem,
Én hosszan élek, mert apámat
És az anyámat tisztetem.
Hallgattam a mamára én,
Oh én szegény!
Hallgattam vón — az angyalát —
Mindjárt a papát!

Incubus

Berzsenyiék és a Bohémek.

(Estély Berzsenyiéknél. Fényözön. A lépcsőházban délszaki nővényt. Kilenczkor Berzsenyi báró felrakja összes rendjeleit, s az inasok fölhuzzák fehér keztyűiket. Féltykor megjelenik az első bouton; nyomában Golkonda egész gyémánttermése. Tíz óra tájban, mikor a színháznak vége, bevonulnak a Bohémek: Schaunard, a nagy zenész, Marcel, a nagy festő, Rodolphe, a nagy költő, Colline, a nagy bölcsész és August, a nagy művész. Az előcsarnokban az inasok lesegítik a Bohémek felöltőit; minthogy a felöltők akasztó-szalagja el van szakadva, Colline, a nagy bölcsész, egy szobalányt hivat. Katicza sietve jó, s megkezdí az akasztó-szalagok felvarrását. A Bohémek ekközben felvonulnak a hallba. A hallban):

SCHAUNARD, A NAGY ZENÉSZ: A kérdés az, hogy minő a puttyogós bor?

ARTHUR, A FŐKOMORNYIK: A nagyságos urnak tréfálni méltóztatik. Csak nem gondolja, hogy a báró ur »Talizmán«-nal sérti meg a vendégeit?

MARCEL, A NAGY FESTŐ: E fiu művelt s tudja, hogy az ital Franciaországban kezdődik.

SCHAUNARD, A NAGY ZENÉSZ: Csakhogy én a fanyar pezsgőt nem szeretem. Én csak Moët et Chandon-t iszom.

ARTHUR: Hat különböző márka áll Nagyságod rendelkezésére, mindenféle fajtaból. Édes, sec, demi sec, vin brut. A márkák: Moët & Chandon, Irroy, Pommery & Greno, Georges Goulet, I. Mumm, Heidsieck.

MARCEL: Nekem mindig Heidsieck sec-et hordjon. Jó lesz, ha félre tesz számomra három üveggel. Dugja el a kis fehér szalonban a nagy állótükör mögé.

RODOLPHE, A NAGY KÖLTŐ: És mi van a pántlikás szivarokkal? Hol vannak a pántlikás szivarok?

ARTHUR: Még vacsora előtt parancsolja Nagyságod a havannát?

RODOLPHE: Nem, egyelőre csak egy skatulya cigarettát adjon. Egy vagy két pakli »Szfínx és Obelisz«-et.

COLLINE, A NAGY BÖLCSÉS: Én nem itt szívom el a szivart, hanem odahaza. Csomagoljanak be egy ötven darabos skatulyát a nagy Menendez-ekből.

SCHAUNARD: De hol van a menü? Lássuk a menüt!

COLLINE: Engem föltétlenül olyanok közé ültessen, akik nem esznek osztrigát, mert én a szomszédaim osztrigáit is meg szoktam enni.

ARTHUR: Nagyságod Csalavéri Torkos Frigyesné ő méltósága és Pschutt-Archipschutt Tilda ő nagysága között fog ülni.

COLLINE: Nekem nem kell hölgy, nekem osztriga kell. Cserélje meg a kártyákat s ültessen engem a szélütött főapát mellé; az nem eszik osztrigát.

MARCEL: Engem öreg hölgyek közé ültessen, mert a fiatalok szeretik kiszolgáltatni magukat, és én nem azért jövök ide, hogy imádkozzak és dolgozzak.

RODOLPHE: Én mellém fiatal és kövér asszonyokat jelöljön ki, jól dekolletálva. Ez nekem étvágyat csinál.

SCHAUNARD: A fődolog az, hogy a kocsik megvárjanak bennünket; nem úgy, mint a multkor. A fenének van kedve gyalog kutyagolni haza a pokolba, mikor az ember a pukkadásig tele pakolta magát.

COLLINE: A legnagyobb ostobaság az, hogy amikor az ember ehetik, ihatik, amennyit akar, a szobalányok nem ülhetnek az asztalhoz.

AUGUSZT, A NAGY MŰVÉS (aki eddig némán tekintett maga elé): Nos?

ARTHUR: Tessék?

AUGUSZT (fagyos ábrázattal): Nos?

ARTHUR: Parancsol Nagyságod?

AUGUSZT: Nos? A csekk?

ARTHUR: Miféle csekk?

AUGUSZT: Vagy talán azt hiszi a gazdája, hogy én az ő szép szemeiért jöttem ide? És hogyha megetet és megitat, akkor én ingyen fogok monológokat előadni? Engem nem lehet inggombokkal lefőzni! Hol van a csekk? The money, l'argent, das Geld? Las millreis, soldi, baksis, penyaz?

ARTHUR: Holnap reggel Nagyságod lakásán lesz.

AUGUSZT: Holnap? A holnap az istené! De jól van, nem bánom, most az egyszer. Jövőre azonban tanuljanak modort. A modor az, hogy az ember mindenekelőtt átnyújtja a csekket.

(A vendégek átsétálnak a nagy terembe. Harmadfél órai szünet. Éjfél tájban a hall újra benépesül. Megjelennek: Berzsenyi Blanka és Elza, hédervári Hirschler Zelma, Héthársyné, Gabnaffy Ariadne és Nyuszi, Várai-Fejér Piczu, Soroksáry Miska gróf, Csalavéri Torkos Frigyesné, Pschutt Tilda, Betegh Puszi, Bertalan Dóri, Berzsenyi Zoltán, Hirsényi Nándi, Rejtvényi Elek és a Bohémek.)

CSALAVÉRI TORKOSNÉ (Rodolphe-hoz): Nagyon örülök, hogy végre megismerkedhettem egy szellemes emberrel; mindig kíváncsi voltam rá, hogy egy szellemes ember hogyan öltözködik és milyen magaviseletet tanusít a magánéletben. Mondjon, kérem, hamar valami szellemességet, mert égek a vágytól önön mulathatni!

RODOLPHE: Valóban, asszonyom... (összefüggéstelen szavakat hebeg.)

COLLINE: A szellemességről jut eszembe, hogy halottam ma egy igen sikerült anekdotát. Volt egyszer egy kis fiú, aki mindig együtt aludt a szüleiével...

RODOLPHE (Schaunardhoz): Dobjátok ki ezt a vizilovat. (Collinet eltávolítják és biztonságba helyezik.)

NYUSZI (Marcelhez): Ó, én Musette kisasszonyt nagyon jól ismerem! Sokat hallok róla a szabónémtól; különben egyforma a derékbőségünk.

AUGUSZT (Piczuhoz): Ezt a monológot elő fogom adni magának, ha majd asszony lesz.

PICZU: Akkor már nem fog érdekelni. A legszebb monológnál is szebben beszél a tett.

HIRSÉNYI NÁNDI: Jön a boston! Jön a boston!

REJTVÉNYI (Blankához halkán): Ha csak egy fordulót tesz a gróffal, engem nem lát többet!

(A vendégek átszállingóznak a táncterembe. A szin üres marad. Egy félórai szünet. Megjelennek: Berzsenyi báró, Csalavéri Torkos és Várai-Fejér.)

BERZSENYI: Én csak egyet ismerek közülök, ezt a Rejtélyi Sándort. Igen szakavatott fiú, de tőlem nyugodtan kitörheti a nyakát.

CSALAVÉRI TORKOS: Akkor hát mért hívod meg őket?

BERZSENYI: Először: *nem* hívom meg őket. Másodszor: azért hívom meg őket, mert ez az asszonyok dolga, nem az enyém. Harmadszor: ti is meghívjátok őket. Negyedszer mert nem akarom, hogy ti azt mondjátok: a báróéknál igen unalmas. Ötödször: mert azt gondoltam, hogy tudnak cigánykereket vetni, és nem tudnak. Hatodszor: miattam itt épp úgy felfordulhatnak, mint másutt. S ami a fő: én kezdjem meg eltávolítani őket?

CSALAVÉRI TORKOS: Te már megteheted.

BERZSENYI: És te?

CSALAVÉRI TORKOS: Rólam azt mondanák, hogy sajnálom a bort meg a szivart az irodalom és művészettől.

VÁRAI FEJÉR: Hát bocsáss meg nekem, kedves báró, hogy az előbb majdnem megütött a guta, mikor ezt a festészt megpillantottam, de ezt nem fogod megtiltani nekem, valahányszor ilyen egyének tolulnak eléem.

BERZSENYI: Kérlek, kérlek, amint parancsolod. De igazán nem értem, miért ügyelsz föl ilyen selejtes vendégekre.

VÁRAI FEJÉR: Ha tudomásodra hozom, hogy ez a festész mint vejem kívánna szerepelni, azonnal érteni fogsz engemet. Ez a személy ma pofát vett magának megkérni tőlem a Piczut!

BERZSENYI: És ez komoly?

CSALAVÉRI TORKOS: Na hát ez igazán hallatlan!

BERZSENYI: Nem tudom magam elé helyezni, hogy így legyen.

VÁRAI FEJÉR: De hát mit nem akarnak még ezek az emberek? A vacsorát, pezsgőt, szivart akarjátok, jó; és hogy ne sokat társalogjunk, én belátok egy adag vidám koldulást, velem lehet beszélni. De a lányomat elvenni feleségül! — ez már mégis csak szemtelenség!

CSALAVÉRI TORKOS: Én ebben egészen otthon vagyok. Nálam is ismeretes egy ilyen alak; sőt teljesen befészkelte magát házamban, mert az asszonyokkal ilyes ügyekben nem lehet komolyan értekezni. Először ellopta a

feleségemtől szerelemből az összes zsebkendőket; azután az asszony mindenféle foulard-okat és selyemkendőket ajándékozott neki, hogy még ne hüljön, úgy, hogy mikor nem találtam meg mindjárt a türülközőt, azt kellett hinnenem, hogy ez az alak vitte el. És most végül ez az alak folyton ide-oda küldözgeti az inasaimat, úgy hogy ha énnekem szükségem van valamire, mehetek magam!

VÁRAI FEJÉR: Eh, ha csak a feleségemről volna szó!... De a leányomat akarja feleségül venni, a leányomat!

BERZSENYI: És aztán... fiatalság: bolondság... az ember, jól van, nem bánom, be tud látni egy kis időtöltést...

VÁRAI FEJÉR: De ő nem az ő idejét akarja tölteni, hanem el akarja venni az én pénzemet! Reggel megiszza a kávé, délben megeszi az ebédet és így tovább, à la bonne heure, miattam legyen úgy. De hogy este, miután már minden egyebet befalt, lenyelt, zsebrevágott, el akarja venni tőlem a leányt, a hozományt, és mindent, amit egy hosszú életen át előállítottam!...

BERZSENYI: És ezek Bohémeknek nevezik magukat!

CSALAVÉRI TORKOS: Kétségtelenül a cseh körzötől... Tessék, megint itt vannak!

VÁRAI FEJÉR: Azért nem kell szólni az illetőnek. Ilyen mindenre képes embernek inkább elnyelem az egészét.

CSALAVÉRI TORKOS: Legalább kipanaszoltuk magunkat. (A nagy társaság újra bevonul a hallba.)

MIND: A monológot! Halljuk a monológot!

HIRSÉNYI NÁNDI: Tisztelt Társulat! Auguszt, a nagy művész, elő fogja adni Rodolphenak, a nagy költőnek, ez alkalomra írott monológját.

SOKAN: Éljen! Éljen!

AUGUSZT: Hölgyeim, uraim! »A tolvaj szarka« Rodolphétól!

MIND: Halljuk! Halljuk! (Helyet foglalnak. Várai Fejér, Csalavéri Torkos és Berzsényi el a balfenéken.)

Ygrec.

INNEN-ONNAN.

? A Szent István kereszt. Mint Frigyes az ő fekete sasrendjével, a magyar király mindig takarékosan bánt a Szent István kereszttel. Bizonyos, hogy nem cselekedett úgy, mint Frigyes Vilmos, aki tréfás kedvében pénzért adta el a de la Générosité-rendet s utána mosolyogva jegyezte naplójába, hogy »no, ismét nyulat fogtam«; a Szent István kereszt lovagjának nagymestere maga a felséges ur, aki kedves miniszterelnökét kitüntetve, ezt abban a formában cselekedte meg, mely ráczáfolt a derék Thümmelre, aki az ordókat a királyok kegyelmes gunyjának nevezi. Ritka szeretet és bizalom csillogott a kitüntetés megett, s ha, mint a rend előírja, a jelvényeket ékszerekkel díszítve a tagok csak a nagymester engedelmével viselhetik, Széll Kálmán keresztjébe a király a legbecsesebb klenódiákat: az egyszerű ragaszkodás és a meleg érzés drágaköveit illesztette bele. Ez a tegnapi dekorálás jelentősége s így valójában régebb s igazabb, mint az első szerzetesi jelvények, meg a keresztetek kitüntetései és Gottschalk almanakjának akármelyik ordója. Kitüntetésekben Széll Kálmánnak eddig is bő része volt; a felséges ur tehát nem dekorálni akarta hü szolgáját, akit cselekedetei és gondolkozása fölébe emelnek az

ordók keresésének — örömet akart neki szerezni s erre oly közvetlen és nemes utat választott, amely eszünkbe juttatja a régi nagy imperátorokat, akik együtt éltek kedves embereikkel és nemcsak rendelkezéseiknek, hanem érzéseiknek letéteményeseit bírták bennök. A histórián végiglapozva, alig találunk rá példát, hogy kitüntetés ilyen alakban és melegséggel érte volna emberét; talán Kaunitz volt az utolsó, aki a bizalmat ennyire a személyében tudta volna egyesíteni. S amily egyszerűen jött felülről a fény, úgy sugárzik tovább, a miniszterelnök maradt az, aki volt, ment a kegyhajhászástól s a vele járó air affaire-től. De alapjában bizonyára büszke rá, amint büszke volt rá Nelson, aki éppen az ordóinak köszönhette a halálát. Boldog volt, hogy így mulhatott ki: a kitüntetés nemcsak ragyogást, kötelességet és munkát is jelent multban és jövőben, úgy a csataterén, mint az államéletben.

* * *

= Kubinyi Géza megmentette az országot az újabb felfordulástól. Tegnap úgy állt a dolog, hogy addig nem lesz tárgyalás, amíg a Gabányi mandutámát megsemmisítő parlamenti ítéletet meg nem semmisítik. Ez bajos dolog. Az ítélet ítélet és a szavazattöbbség igazság. A megsemmisítése pedig törvénytelen és az ellenzék brutális föltételekép, ha a kormány akceptálja, ez utóbbinak szánalmas gyöngesége. Széll Kálmán vagy teljesíti a föltételt és akkor pofonütötte az igazságot, meg a saját tekintélyét, vagy nem teljesíti és vége van a normális parlamenti viszonyoknak, miket most három éve annyi zsenialitással teremtett meg. Mi tévő legyen? Bizony Kubinyi Géza nélkül nem tehetne semmit. De hogy is lehetett megfeledezni erről a gondviselészerű jóbarátról, akit a felháborodott függetlenségek tegnap még lehurrogtak azért, hogy Szolnokon korteskedett s ott nem volt a tárgyaláson, melyről szavazatát leadta? O vakok, ő kishitűek! Hát nem látták ebben az előrelátást? Kubinyi csak azért ment korteskedni, hogy megteremtse a mai bonyodalom számára a kivezető módot. Ha ő itt van a tárgyaláson, akkor nincs isten, aki tisztességgel megoldja a konfliktust, de Kubinyi szerencsére korteskedett s így megvan a formahiba. Nem a korteskedés a formahiba, hanem hogy ennek következtében nem tette le az esküt. Eddig Széll Kálmán volt a gondviselészerű államférfi, ezentul Kubinyi Géza lesz az. És Széll Kálmánnak szerencséje van, hogy mindenütt vannak barátjai, ott is, ahol nem kellene lenniök, például a szolnoki választásnál, de viszont ott sem, ahol kellett volna lenniök, például a bíráló-bizottság ülésén.

* * *

ő Az Értesítő. A főváros elhatározta, hogy ezentul az iskolai értesítőket nem adja ingyen. Aki iskolai értesítőt akar olvasni, akit gyötör a tudás vágya, hogy Kovács Lehel III. B. osztályu hallgató milyen eredményt ért el a rajzoló geometriában, a hittanban és a művészetben, akit lázas kíváncsiság emészt, hogy a nagymező-utcai polgáriiban a heveny fertőző betegségek perczentje mekkora volt, vagy aki pláne Kun Xavér Dömötör tanár urnak a sinus és cosinus intimebb viszonylatairól szóló értekezésén óhajtja fejleszteni az elméjét, az ne sajnáljon negyven fillért lelkének és elméjének ezért a gazdagodásáért. Az Értesítőnek, mint irodalmi műfajnak hozzátartozandósága mindenkor legalább is vitás volt. A beleértekező tanár urak határozottan igen előkelő pozíciót szántak neki, ellenben a mű »ismérveinek« nagy sokasága inkább a prospektus-irodalom gazdag, de nem valami tekintélyes osztályába utalta. A reform azonban a prospektus jelleget tőle elveszi, mert a prospektus karakterének kidomborodó vonása, hogy ingyen adják, sőt kívánatra bérmelve postán házhoz is küldi az igazgatóság. No már a fürdőigazgatóság. Az iskolai értesítő tehát nem prospektus, mert pénzt kérne érte. Micsoda tehát? És ha már

azt se tudni, hogy micsoda, a problémákat hajszó, rendesen gondolkodó elme előtt fölmerül a másik kérdés: mire jó? A diák ugyanis megkapja a bizonyítványát és nagyon sokszor szívesen elengedné még az írást is: nem hogy még nyomtatványban is kíváncsi volna rá. Miért kell nekem azt megtudnom, hogy Kovács Lehel elégtelen a művekben, mikor nekem a magam baja is elég és miért rántja le a leplet a sinus és cosinus viszonyairól Kun Xavér Dömötör a szülők előtt, mikor azt megteheti az iskolában a fiuk előtt? Már pedig evidens, hogy a szegény kis diákok nem merik megsérteni a nagyérdéki tanulmányt azzal, hogy még negyven fillért se szánjon rá az édesapjuk és az értesítőtől több kél el, mint Petőfi költeményeiből. Az értesítő nem fog hiányozni egy művelt család asztaláról sem és ha Vörösmarty nincs is meg minden házban: nem lesz magyar, aki nem tudja, hogy Zatócsil József Jenő 1902-ben 24 órát mulasztott és ebből 2 mind a mai napig igazolatlan.

**** Zenekari sztrájk.** Elmult vasárnap élénk élet volt az Operaházban; a pénztáros annyi jegyet adott el, hogy kezének inai megtágultak s a derék ember csak a sinew-stockings felhuzása után teljesíthette tovább hivatását, a kocsi pedig oly sűrűn robogtak a színház elé, mint ahogy csak lóversenykor vagy első osztályu temetésekkor szokás: élő embernek s művésznek nincs ilyen kocsi-korzója. Mondani se kell, hogy a nézőtér zsufolásig telt meg s a heringes hordó szegyenkezve fordult meg a fűszerkereskedésekben. Mindennek oka az volt, hogy a zenészek sztrájkra készültek s e ritka látványosságra mindenki kíváncsi volt. Negyed nyolczig ugy látszott, mintha a fenyegetést csakugyan beváltották volna, az orchestrum üres volt, de ekkor a zenészek meggondolták a dolgukat s felvették az instrumentumokat. Általános csalódás. A közönség ajkát biggyesztette, a honorációrok megint előhívták kocsijukat s a középosztály az első felvonás végén titkon elmenekült. Tehát mégis volt előadás — mily szegyen! S a második függönyfellebbezésnél a nézőtér megint szomoruan ásitott fel a színpadra... Itt van a kutya elásva, az Opera vezetőségének meg kellene szivlelni ezt az esetet. Ha nincs előadás, akkor zsufolt ház kínálkozik, ha van előadás, senki sincs bent. Nem kértelkedünk, hogy az igazgatóság ezek után nem vet gátat a sztrájkknak, s ha közelébb zenekar nélkül játszsza el a *Denevért*, zsufoltnál zsufoltabb háza lesz. A második lépés a kar elbocsájtása, a harmadik a magánénekesek sztrájkja volna. Ekkor már akkora publikum lenne, hogy a nézőtér kiegészítésére az összes vásárcsarnokokat és a ligetet kellene az épülethez csatolni s a m. kir. Operaház mellényzsebéből telne ki a három milliárdos költségvetés.

× Nerimán kánról, aki a barátságos Perzsiát és a mi kedves emlékü vendégünket, ő felségét a királyok királyát, a Nap legkedvesebb fiát, a perzsa saht képviseli Bécsben, kellemetlen dolgok sülték ki. Kiderült, hogy ő kegyelmessége egy kicsit csempészkedik és nagyon csal. Miután a hazáját odahaza adogatják el hol angolnak, hol musztkának, hol meg mind a kettőnek, ő kénytelen egyebek árusíthatásával foglalkozni; egyebek alatt szőnyegek, ordók, nap- és oroszán-rendek és szállítói titulusok értetődven. Sőt, amint kiderül, az emberseges kán magyar báróságot is hajlandó volt eladni jó pénzért. Az igaz, hogy ezt nem szállította, de hiszen világos dolog, hogy nem is szállithatta, a dolog tehát nem rajta mulott. Hogy a magyar báróságot hol lehet kapni, azt nem mindenki tudja, de hogy nem Perzsiában osztogatják, azt tudhatja mindenki — aki nem perzsa. Aki tehát Nerimán kánnál kereskedett; bizonyos, hogy rossz helyen kereskedett, mert olyasmit kért tőle, amit ő meg nem adhat. Ha még ezért pénzt is adott neki, akkor meg éppen rossz cselekedetet művelt. Nerimán

kánnak csak az volna a büne, ha csakugyan adott volna magyar báróságot: mert erre semmi jussa nincs. De nem adott: azt pedig, hogy elfogadjon pénzt olyasmért, amit nem tett meg, aligha tiltják a keleti törvények. Sőt még ő panaszkodhatnék, mert olyat követeltek tőle, amit ő meg nem tehet. A Nerimán kán többi kis üzletei már súlyosabbak. Kiderült, hogy ő ekszczenenciája nagyon ért a fináncziákhoz, aminek meglett a maga következése. Selyemzsinórt ugyan aligha küldenek neki Teheránból, de azért annyi nagyon könnyen megeshetik vele, hogy hazaparancsolják — pénzügyminiszternek.

× Erényes Edvárd. Edvárd király, mikor még Edvárd herczegnek nevezték, sohase árult el erénycsőzsi hajlandóságokat. Edvard herczeg vidám herczeg volt és amerre ment, a lépte nyomán nem termett rózsaleány se a velszi tartományban, se a többi tartományokban. Az ő párisi lakomái híresek voltak; olyan eleven virágot, mint aminőt hatalmas ezüst tálczán az ő asztalára helyeztek, a Lukullus ebédjein se használtak még asztaldiszül. Ő fensége nem gyűlölte a dalt, még a suttogást sem és sohase mutatott olyan hajlandóságot, mintha református volna daczára is — klastromba kíváncsoznék. Pedig Edvárd herczeg sokáig volt herczeg és ameddig herczeg maradt, fiatal is maradt. Végre azután Edvárd herczegből Edvárd király lett és Edvárd király megcselekedte azt, amit Edvárd herczeg sohase cselekedett meg; fölháborodott az erény szent nevében. Mikor lenge, kurta — óh, de milyen pazarul kurta — szoknyácskáikban a fürge kis ballerínák kipöndörültek a színpadra, Edvárd király arcza komor lett és dühös, mintha még ezt a kevéskét is irigyelné tőlük. A nobilitása dicséretére kiderült, hogy nem sokallja azt a keveset, hanem kevesli. Ezt természetesen bajos volt kitalálni, amíg világosan meg nem is mondotta. Erre azután a világ elszőnyed és nem tud magához térni a bámulattól. Hogyan: Edvárd király az erény csőzéül szegődött, Edvárd király, aki pezsgőfürdőket rendezett, Edvárd, aki... de ki győzné gondolatjellel!? Edvárd király pedig, ha valaki olyan bátor volna és szemtől szembe merné figyelmeztetni erre a látszólagos következetlenségre, bizonyosan nem jönne zavarba, hanem ezt felelné:

— Éppen azért!... Hát nem volt már elegendő — a kitombolásra!

Amint hogy néhai Csanády bátyánk is teljes joggal tiltakozott az új országháza építése ellen:

— Minek az már arra a pár rongyos esztendőre, ami még hátra vagon!

ő A kibicz halála. Lippán történt a gyászos eset. Meghalt egy kibicz. Szomorú dolog, de eredményében nem szokatlan. Tulzás nélkül el lehet mondani, hogy minden ember meghal, már pedig a kibicz is ember és a kibicz se halhatatlan. Ami a lippai esetben szokatlan, egyedülvaló, komoly és jelentőséges az, hogy ott nem egy kibicz halt meg, mint ember, hanem egy ember, mint kibicz. Nem az emberi mulandóság volt szomorú végének oka, hanem az, hogy kibiczkedett. Ez az: ami új és a tragikum feketeségével szegélyez be egy foglalkozást, amely eddig a komikum fényében uszott. A kibiczkedést idáig nem tartották viszontagságos; fáradságos mesterségnek, hősinek meg éppen nem. A kibicz legfőleg veterán-egyesületben pályázhatott medáliára. A kibicz, akinek az volt minden foglalkozása, hogy valakinek a háta mögött csücsült és az volt az egyetlen kötelessége, hogy befogja a száját, semmiféle jogczímet se tarthatott a bajnok dicsőségére, aki harczoló sereg élén golyózáporban rohan a szuronyerdőnek. Szóval: a kibicz komikus figura volt, míg a héten egy temperamentumos kalabrista egy sikerült Hirschkonrán való örömeiben ugy gyomron nem ütötte szelid és hallgatag hátulülőjét,

hogy az kimult menten, mint a szíven nyomott galamb. Hagyatéka a tanulság, hogy a kibiczségbe is bele lehet halni, nemcsak a háboruba. Társai öröklík tőle a tanulság díszét és becsületét. Ők egy holttesten keresztül hőssé avanszáltak egyszerre. Ki merné gunyolni a csatába induló katonát, aki életét teszi a kockára? A lippai eset megváltoztatta a régi felfogást. A kibicz, mikor a posztjára indul, cserfalevelet tűz a kalapja mellé és valami tüzes marsot fuvat magának. Előbb azonban tekintettel családosa voltára, gyomorpánczélt ölt magára, azután lehetőleg jó messze ül a fele mögé. Hiába; a háboru nem francia négyes és senkinek se kell jobban kockáztatni az életét, mint amennyire — muszáj.

SZINHÁZ.

Ambrus Zoltánné pénteken este egy teli, meleg hang, egy szinte minden gazdagsággal kialakult művészintelligencia, s egy finoman megilletődött női kedély fényes suitejével vonult be az operai színpadra. Mignont énekelte, azt mondhatnók, koncertszerű piétással. Csak a hangverseny-dobogó kötelezi az énekesnőt annyi részletező gyöngédségre, annyi apró muzsikális szeretkezésre, amennyit Ambrusné ezuttal magára rótt. Csudálatos! egy fiatal művésznő, akinek első operai szereplése után azt kell följegyeznünk, hogy idővel igyekeznie kell hozzádurvulni a drámai stílushoz. Egy énekesnő, aki jóval nemesebb az átlag-racénál. A közönség ezt hamar észrevette és szívből hálálkodott neki. Szókatlanul festett ennélfogva a nézőtér, mert nem lehetett a sorokon végig megkülönböztetni a baráti és semleges kezét: mindegyik tapsolt. Gyönyörűség volt — amiről még előbb kellett volna szólnunk — az Ambrusné deklamációja. Takáts mellett ma a legtisztább szaválónk. Wagner a szavalat világosságát tartotta az ének-tudás próbakövének. Aki a gégefőtől a szájüregen át az ajkszélig a hangképződés bármelyik állomásán valami szélhámosságot követ el, az lehetetlen, hogy el ne ferdítsen egy magánvágy mássalhangzót. A skrupulózus szövegkijítés tehát föltételezi, hogy minden énektechnikai funkció pontos és higgadt legyen. Nem is árnyékozza a legkisebb folt sem az Ambrusné énekét. Olyan folt, amely a hang szövetében vágy a technikai készülékben rejlenék. Mert máskülönb, ha ugytetszik, észrevehetjük, hogy az első felvonásban itt-ott a mélység felé intonált, ám mennyivel kényesebb zenei Scyllák fölött győzedelmeskedett minduntalan, és melyik operai énekesnőtől azok közül, akik az utóbbi esztendőben megfordultak itt, hallottunk ilyen elegáns, puha frazirozást! Hangjának, gesztusának, lelkének nincs egy bármily szerényen kellemetlenkedő mellékíze sem, szemben az Operaházban nyüzsgő indiszponált szervezetekkel. A poétikus izü drámai alakok és a súlyosabb megoldásu szubrett-szerepek egész sora fog Ambrus Zoltánné erős örízetére bizva lelkesebb hangot és virtuózabb életet kapni.

m. g.

IRODALOM.

A divát mellett.

(Dr. Thanhoffer Lajos: *Anatomia és divát*. Három népszerű előadás. Budapest, 1901. Kiadja a K. m. természettudományi társulat.)

Hölgyeim, akik kényelmük árán is pártolják a fűzöt, készek inkább gyorsabban elfáradni a menésben, de nem mondanak le a magassarku czipőről és csinálnak még sok egyebet, ami fáradságos, de emeli a szépségüket, be sok titkos lelkiismeretfurdalásban lehet önöknek részük! Mert amióta az ujságok, a közegészségügyi viszonyok és az orvosi állapotok mostohaságának kapcsolatában oly dúsan el vannak látva orvos-munkatársakkal, ritka az a

lappeldány, melyben Galenus valamely ambíciózus, fiatal tanítványa föl ne fedezné, hogy a női öltözködés mily rémületesen ellenkezik a higienia szabályaival. Ezek a cikkek egész a martyrság gloriájában mutatják a nőt — önmaga előtt és az önfeláldozás fájdalmas fölmagasztaltságu érzésébe ágyazzák önmagáról való véleményét. A divatnak vagy — ami a köztudalomban ezzel egyet jelent — szépek a vértanúi, akik nemcsak testük szabadságát adják oda a tetszésért, de az egészségüket is és a karcsu derékért a tüdő meg a máj elnyomódásával, a természetnek pár centiméterrel magasabbra emeléseért pedig vesebajjal fizetnek. Igaz, hogy a szépség is van olyan érdemes cél, mint akármi más, amiért az emberek feláldozzák magukat; de azért ez mégis nagyon szomorú dolog volna, ha így volna. Nos azonban, nyugodjanak meg, a veszedelem nem olyan nagy és bár szó sincs róla: a túlzás, a mérték be nem tartása, mint mindenütt, úgy itt is káros hatásu, a modern női öltözködéstől a reform-ruháig még mindig oly nagy a távolság, hogy közbül kényelmesen elfér az egészség érdekeinek gondozása. Olyan ember mondja ezt, aki teljesen illetékes a kérdésben, elsőrangú, nagy tudásu anatomus, aki töviről hegyire ismeri az emberi szervezetet, és bőtapasztalatu, társaságbeli uri-ember, aki liberalis szellemmel tudja kimérni a határokat a megengedhető és az ártalmas hatásu dolgok között: dr. Thanhoffer Lajos, akinek az anatomia és divát érintkezéseiről szóló kis könyvét haszonnal és élvezettel fogja olvasni mindenki, aki e tárgy iránt érdeklődik.

Ne várják azonban, hogy dr. Thanhoffer minden bűnt feloldoz és a női öltözködés minden kinövését igazolja. Sőt szigorubban, alaposabban és frappánsabban sorolja fel a visszaélések és a túlzások következményeit, mint bárki előtte, de az ítéletben nem oly abszolút és oly kizárólagos, mint akik nála kevesebb tudománnyal, mégis azonban hangosabb ijeszttel kongatják a vészharangot. A lábak ruházatain kezdve végig megy az öltözködés minden régióján és az anatómiai tények tisztázása után rendre bemutatja szóval és képpel mindazt, ami a ruházkodás tekintetében jelentőséggel bír, de bár e. közben sok szigorú megrovás esik, végeredményben még sem oly szörnyü az anathema, melylyel a divatot sujtja, mint az, melyet az egészségügy fiatal sectariusai röpitének világgá. Az összbenyomás, ami könyvből leszűrődik az, hogy habár a divát nem az egészségügy törvényei szerint csinálódik, de azért hadilábon sem áll vele és — a szélsőségek elkerülésének árán — jól megférnek egymás mellett. A higienianak nem szükséges, hogy autodafét rendezzünk a modern női öltözködés requisitumaiból és viszont a divatnak nem kell lemondania a szépségnek arról az ideáljáról, melynek hódol, hogy ne jöjjön ellenkezésbe az egészségtan követelményeivel. Nem a fűző ártalmas, hanem a túlságos fűzés, nem a magas sarok, hanem a hibásan készített czipő, nem a modern szoknya, hanem a rossz szabás és így tovább. A méltányosság ez erényét megszerzi dr. Thanhoffer azzal, hogy nemcsak a higienia tekintetében, de egész jelentkezésében igazságosabb szempontból nézi a divatot, mint azok legtöbbje, akik ellene prédikálnak. Mig az egészségtan tudósai és tudakosai rendszerint csak csupán ruhának nézik az öltözéket, vagyis csak azt szerepet tulajdonítják neki, hogy elfedje az elfedezendőket és védje a testet az időjárás behatásai ellen, addig dr. Thanhoffer nem hagyja figyelmen kívül a ruha másik és épp ily jelentős rendeltetését sem, hogy t. i. diszül szolgáljon és emelje a szépséget. Oly szempont ez, amelytől a ruházkodás orvosi vizsgálói eddig idegenek maradtak, holott a divát teremtésében és az öltözködés evolúciójában ennek épp oly, vagy talán még nagyobb jelentősége van, mint az egészségügyi dolgoknak. Igaz,

hogy a ruha mineműségének és mennyiségének a megszabására a milyenségnek és a többi lényegbe vágó járulékoságnak tekintetében a szép után való törekvés az egyedüli törvényhozó. A divat nagy átalakulásai és apró változásai mind innen erednek és ennek a révén kapcsolódik össze a divat fejlődése sok egyéb világi dolognak a fejlődésével és ezért függ inkább a társadalmi illendőség conventionalizmusától, mint az egészségtan tudományától.

Persze az volna az ideális állapot, ha e kettőnek nemcsak az összeegyeztetése, hanem az azonossá tétele is sikerülne. Ezt azonban nem higiéniai szentbeszédekkel lehet elérni, hanem az esztetikai fölfogások átalakulásában van a módja. A nő inkább beteggé öltözi magát, semhogy ruházatának szépségéről lemondjon és aki azt akarja, hogy öltözködése a legegészségesebb módon legyen megkomponálva, hitesse el vele, hogy ez egyszermind a legszebb is. Ez azonban csak lassu fejlődés dolga. Mert igaz ugyan, hogy a divat története igen nagy izlésbeli fordulatokról tesz tanúságot, annyira, hogy például ha csak 5—6 év előtti divatképeket nézünk is, valósággal elámulunk, hogy ezt a ruhaformát valaha szépnek tartottuk, oly gyorsan és oly gyökeresen vált idegenné számunkra; de ettől a higiénikusok álmáig, az u. n. reformruháig, melynek ma még visszataszító képe időnként felfelbukkanik a képes lapok hasábjain, oly óriási a távolság, hogy ekkora ugrást már a divat változó szeszélyű isten-asszonya nem ismer. Lassan-lassan elkészülhet a hozzá vezető hid, de egyszerre túl nagy a távolság. Éppen azért kárba vész azoknak a fáradsága, akik ennek az ígését hirdetik, szavuknak nem ad nyomatékot a legfőbb szabó: az izlés és mert tulságos sokat követelnek és gyökeres szakításra szólítanak, nem kapnak semmit és nem változtatnak semmit. Mennyivel okosabb ennél dr. Thanhoffer eljárása, mely csak javít és igazít, és nem folytat irtó háborút a női szépség modern segédeszközei ellen. Oly loyális és oly kiméletes, oly kevés változtatást kíván és oly sok pótlást tud, hogy a hölgyek bizvást követhetik tanácsait. És ez nemcsak neki volna megillető elégtétele; de nekik is hasznukra válna.

A két Bolyai. Élet- és jellemrajz. Irta: *Bédőházi János*. Kiadja a marosvásárhelyi ev. ref. kollegium előjárósága. Ára: ? A matematika története mindvégig megőrzi a két Bolyai nevét, mint akik a tudomány legnagyobb mesterei közül valók voltak, de emlékezetük e dicsőségen kívül még egyéniségük szertelenségével, belső sorsuk rejtélyével is magához vonzza az érdeklődést. Tragikus árnyék borong felettük, viharos szenvedélyek csatái zajlottak le bennök és körülöttük, az élet romantikájának izgató és erős reprezentálója mindegyikök. Az apát: Bolyai Farkast, Lombroso egyik tanujának választotta az örület és a lángész rokonságának a demonstrálására és fia: Bolyai János nem marad mögötte a különös és szertelen tulajdonságok tekintetében és hogy teljes legyen e páratlan család pszichológiai érdekessége, kettőjük között ott van Bolyai Farkas felesége, az ifjabb Bolyai anyja, a hysterikus vizionárius asszony, akinek szereplése mintha valami görög tragédia cselekvényét ujtaná meg a marosvásárhelyi kollegium árnyékában. Eddigél jobbra csak töredékes följegyzésekből és még töredékesebb anekdotákból ismertük a két Bolyai történetét, de most Bédőházi János művében teljes és kimerítő képet kapunk róluk. Az iró tömredek anyagot dolgozott fel és bár kissé észrevehető a törekvés, hogy enyhítse a komor színeket, eléggé objectív, körültekintő és avatott ítéletű, hogy megbizhassunk rajzának alapvető igazságában. Amellett munkája kultur-történeti adalékokban is gazdag, úgy, hogy egyenlő élvezettel és okulással olvashatja mindenki, aki a két Bolyai történetében az emberi lélek rejtelmeinek megnyilvánulásait akarja fűrkészni. Az izlésesen kiállított könyvet egy csomó kép is díszíti.

Népszerű csillagászat. Irta: David P. Todd. Fordította: dr. *Darvai Móricz*. Budapest, 1901. Kiadja a K. m. természettudományi társulat. Dicséret illeti a természettudományi társulatot, hogy lefordította és közrebocsátja a kiváló amerikai csillagász: David P. Todd e tömör és mégis minden nehézségtől ment munkáját. Ha jól tudjuk, ez ugyan már a harmadik csillagászati könyv, mely a természettudományi társulat kiadványainak sorában helyet foglal, az első volt Proctor munkája, a második a csillagászat történetének egy monografiája, a harmadik pedig ime ez a *Népszerű csillagászat*, de ha tekintetbe vesszük, hogy ezzel azután körülbelül ki is merítettük a magyar asztrológiai irodalom katalógusát, amennyiben alig van még két-három más csillagászati munka, mint Hojtsy Pál könyve és Flammarión munkája, mely a tudomány mai állása mellett számbajöhet, éppenséggel nem érheti a gáncs a természettudományi társulatot, hogy Todd művének lefordításával fölszűnjön munkát végzett. Sőt ellenkezőleg! Ez a munka a fejlett szakirodalomban is előkelő rangot érdemel, nálunk meg éppen még mindig hézagot pótol. Tanulsággal forgathatják azok is, akik már otthon vannak a csillagászat tudományában, de főleg mégis azokra számít, akik előzetes tanulmányok híján ohajtának megismerkedni a világegyetem berendezésével. És ebben Todd könyve kitűnő segítség a számukra. Világosan, könnyen érthetőleg, ez érdekes adatok szerencsés kiválasztásával tárgyalja a csillagos ég jelenségeit és a szöveg közé iktatott számos rajz kellemesen pihenteti az olvasásban kifáradt szemet.

A zsidóság szervezete az európai államokban. Irta dr. *Venetianer Lajos*. Budapest, 1902. — Az izr. magyar irodalmi társulat pályadíjjal jutalmazta dr. Venetianer e munkáját és ugyancsak ez a társulat bocsátja is most közre kiadványainak sorában. A könyv ama ritka irodalmi termékek közé tartozik, melyek jóval többet adnak, mint amennyit várna tőlük az ember. Nemcsak az európai zsidóság szervezetét ismereti, de egyszermind előadja az európai államokban megmaradt zsidók történetét is, még pedig plasztikus és szerencsés tárgyalási formában. A zsidó felekezeti szervezeteknek és az államhatalomhoz való viszonyuknak ismertetése a maga szakmájában elsőrangú jelentőségre emeli ezt a munkát, a történelmi rész révén pedig közel férközik az általánosabb érdeklődéshez is, amely a legújabb időig nyúló gazdag anyagalmaznak tömör, és az eleven adatokban bővelkedő összefoglalását találja benne.

Kürthy György költeményei. Formájára nézve alighanem ez a legkülönösebb vers-gyűjtemény, mely a magyar könyvpiacra megjelent. Annyira extravagáns könyv, hogy már nem is könyv. Különálló vastag, zöldes lapok, melyek egy szál pántlika tart össze. A belseje azonban a legkevésbé sem ilyen eredetieskedő, hanem sympathikus bemutatkozása egy fiatal és kedves költői léleknek, mely egyszerű dalkba foglalt egyszerű, inkább neki érdekes, nekünk pedig inkább könnyű fajtájú szerelmi regényt. Egészben véve igen biztató kezdet, mert friss hang, az érzés közvetlensége és a természetes kifejezés bizonyos bátorsága ajánlja a verseket és az a gyöngéje, hogy a fiatal költő ma még nagyon részletesen kiterjeszkedik minden mozzanatra, idővel bizonyára elmulik, amikor majd elegendő mondanivalója lesz, hogy ne sajnáljon el is hallgatni egyet-mást, olyat, ami kevéssé érdemes a megírásra.

A 4711. számú Kölni víz. Röviden csak ez a neve annak a csodálatos víznek, melyét Mühlens Ferdinánd gyárt Kölnben s mely hasonlíthatatlan minőségénél fogva detronizálta a »Farina« elnevezésű Kölni vizéket. Fürdővizbe vegyítve, beteg-szobában porlasztó-készülékkel szétzórva, mint fertőtlenítő-szer s zsebkenőn, mint illatszert, oly utólréhetetlen szer ez, hogy ebbeli hasonlíthatatlan érdemeit elismerendő, a Mühlens-czég nemrég megkapta az orosz császári udvari szállító czimet.

KÖZGAZDASÁG.

Sorsolás. A magyar jelzálogbank 4 és fél százalékos koronaértékű községi kötelezőinek márczius 1-én történt kisorsolása alkalmával a következő számok huzattak ki, ugymint: 10.000 koronás 444 445 sz., 5000 koronás 121 588 589 sz., 1000 koronás 684 649 2321 2389 2483 2491 2534 2675 2833 2905 2985 2986 sz., 500 koronás 105 137 226 512 548 sz., 100 koronás 119 201 243 298 299 390 1230 1242 1475 1767 1768 sz. Kisorsoltatott tehát összesen 50.600 korona névértékű 4 és félszázalékos községi kötelező. — A magyar jelzálog-hitelbank 4 százalékos zálogleveleinek márczius 1-én történt kisorsolása alkalmával a következő számok huzattak ki, ugymint: 5000 forintos 298 524 901 934 2065 2132 2412 2444 2493 2518 2569 2570 sz. 1000 forintos 40 77 172 731 734 943 1108 1267 1330 1513 2543 2575 2753 2968 3079 3149 3314 3594 3613 3838 4176 4202 4361 4367 4379 4736 4848 5086 5225 5544 5564 5877 5900 6178 6196 6200 6451 6635 6788 6857 6906 7540 8096 8154 8635 8868 9078 9233 9544 9567 9799 9997 10055 10504 10861 10974 11140 11607 12627 12965 13622 14712 15259 15304 15679 15886 16217 16393 16786 17913 17991 18288 18825 19033 19216 19500 19501 19560 19691 19712 19899 19901 20061 20214 20216 20267 20299 20401 20502 20510 20688 20696 21166 21181 21231 21272 21320 21381 21394 21412 21445 21631 21659 21834 21846 21865 22187 22196 22245 22386 22431 22454 22656 22691 22708 22714 22862 22871 22882 22897 22912 22929 22937 22968 23010 23051 23071 sz. 500 forintos 25 237 787 1321 2843 2938 3092 3382 sz. 100 forintos 153 160 345 486 595 603 710 724 822 957 984 985 1003 1435 1507 1524 1589 1591 1601 1736 1990 2083 2172 2262 2340 2365 2704 2761 3255 5398 5794 5832 6167 6407 6567 6696 6735 6785 6836 7214 7249 7379 7442 7449 7467 7517 3613 7616 7699 7799 7957 7979 8000 8020 8049 8089 8169 8468 8696 8717 8760 8781 8837 8914 8948 8979 8982 9015 9179 9229 9242 9265 9279 9283 9297 9385 9392 9501 9537 9595 9608 9748 9841 9957 9962 9969 9972 10002 10006 10018 sz. Kisorsoltatott tehát összesen 200.500 forint = 401.000 korona névértékű 4 százalékos záloglevél.

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz. (Leány- és fiu-biztosító intézet). Folyó évi február hóban 1074 jutalékrész irattatott be és nászjutalékok fejében 44.406 K. 12 f. fizettetett ki. — 1902. évi január hó 1-től február 28-áig beirt összes jutalékrészek száma 2286 és a kifizetett nászjutalékok összege 72.420 K. 50 fillér.

HETI POSTA.

Gretchen. Egy pötty lencse — csak szerencse, — de ha már egy második is jelentkezik, az aggodalmas. A világhistóriában a lencse veszedelme voltaképpen csak az egy tálnál kezdődik, amelyen örökséget is lehet venni. De két szem lencsén semmit se lehet venni, ellene tenni szintén nem lehet és ez baj. Beszélne talán a doktor bácsival. Mi csak akkor szólhatnánk az ügyhöz, ha saját élő szemekkel győződnék meg a lencsék valóságáról. Mindenesetre jó lesz, ha a papája egy pár olyan bouton ragaszt a lencsék mellé, hogy boldog vőlegénye majd a boutonoktól meg se lássa a lencsét. Üdvözöljük.

Szatmár. Sully-Proudhont a legközelebbi számunkba soroztuk be. Baudelaire kevésbé ismert dolgaiból is szívesen közölnék egy pár szemelvényt. Nehéz, de talán sikerül.

Parfait. Átadtuk annak, akit illet. Jövő számunkban megtalálja a felvilágosítást.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **KISS JÓZSEF.**

A Michelstädterék czipói. Az immár európai hírű Michelstädter-czipók mult hó 1-én jubileumot ültek. Vagyis inkább e czipók európai hírének megalapítói, a két Michelstädter testvér (Ede és Henrik), kik most 25 éve állították föl gyárukat, s negyedszázad alatt a kontinens egyik legnagyobb e nemű ipartelepévé fejlesztették. Ez a jubileum ünnepnapja volt két magyar ember vállalkozó szellemének, vasszorgalmának és kereskedői tudásának; ünnepnapja volt a hivatalnokoknak és a munkásoknak, kiket nemcsak anyagi érdek, de szeretet és hála fűz a gyártulajdonosokhoz s ünnepnapja a magyar iparnak, melynek nem sok ilyen ünnepnapja szokott akadni. A cégtulajdonosokat számos küldöttség üdvö-

zölte ez alkalomból, s a hazából és külföldről érkezett ajándékoknak és üdvözőlő táviratoknak se szeri se száma, s amit legelőbb kellett volna említeni, az e napon tartott diszbanketten szaktestületek méltatták a két Michelstädter érdemeit. Amit a két Michelstädter testvér negyedszázad alatt végzett, az hódítás és diadal, a legszolidabb üzleti elvek segítségével. Kicsiny volt a kezdet, s most a vállalkozás három gyártelepre terjed, melyekben állandóan 700—800 munkás dolgozik. A cégnek a hazában s külföldön 32 üzlethelyisége van, hol az immár nagy hirre vergődött Michelstädter-czipókat árulják, melyeknek elegancia és méltányos ár tekintetében nincs párja.

A boldog házaselet föltétele. A boldog házaselet-hez sok tényező szükséges, de a legfontosabb mégis az, hogy a házaselek egészségesek legyenek. A legboldogabb házasságon is rést üt a nyomor, mely legtöbbnyire annak a következménye, hogy az apa, a férj megbetegszik s nem kereshet kenyeret a családjának. Ha pedig a háznak őrangyala, az anya beteg, akkor elzülnek a gondoskodás nélkül való gyermekek. S miből származik a legtöbb betegség, ha nem a meghülésből? Mi idézi elő a nyak- és tüdőfájást, a légsőhurutot, a gégelobbot, a tüdőcsucsnak megtámadásait, a köhögést, az asztmát, a szorongást, a tüdőkatarrust, az influenzát, nem is számítva a könnyebb természetű rekedtséget és köhögést? Sokszor csak egy oly kis meghülésből, melyet az ember észre sem vesz mindjárt. Mily szerencse, hogy ezeknek a bajoknak van egy biztos, kényelmes orvossága, főképp ha mindjárt kezdetben hozzáfolyamodik az ember, s egy-egy tea, mely a közönség minden rétegében napról-napra nagyobb kedveltségnek örvend. Mindenki meggyőződhetik ennek az igazságáról, ha a Diana-gyógyszertárból (Budapest, Károly-körút 5.) egy 2 koronás csomagot hozat a Pectora-teából.

Megjelent!

Kóbor Tamás regénye: **BUDAPEST.**

30 lnyvi tartalommal. Ára 4 kor. Megrendelhető A HÉT kiadóhivatalában.

Nemzeti irodalmunk legértékesebb alkotásait, a magyar irodalom főműveit

Magyar Remekírók

FRANKLIN-Társulat kiadása

czim alatt egyöntetű szép kiadásban, 55 kötetben, diszes vászonkötésben adja közre a Franklin-Társulat.

Tartalmazza:

- *Arany János Kisfaludy Károly
- *Arany László Kisfaludy Sándor
- Balassa Bálint Kölesey Ferencz
- *Bajza József Kossuth Lajos
- Berzsenyi Dániel Madách Imre
- Csiky Gergely Mikes Kelemen
- Csokonay V. M. Pázmán Péter
- *Czuczor Gerg. Pétfői Sándor
- Deák Ferencz Reviczky Gyula
- Eötvös József br. Széchenyi Istv. gr.
- Fazekas Mihály *Szigligeti Ede
- *Garay János Teleki László gr
- Gyöngyössi I. *Tompai Mihály
- Gvadányi József *Vajda János
- Kármán József *Vörösmarty M.
- Katona József Zrinyi Miklós
- Kazinczy Fer. műveit.
- *Kemény Zsigm. Népies lyra Népballadák Kuruczöltészet

* A csillaggal jelzett remekírók kiadási jogát a Franklin-Társulat magának szerződésileg biztosította, úgy hogy azt más kiadó ki nem adhatja, ezen írók művei más versenyyűjteményben meg nem jelenhetnek.

A Franklin-féle Magyar Remekírók 55 testes kötete felöleli a legbecsesebbet, mit a magyar szellem teremtett és hivatva van arra, hogy minden családi könyvtár gerince legyen.

A Franklin-féle Magyar Remekírók kiállítása méltó a nemzeti mű jelentőségéhez. Kötése pálya-

nyertes, művészi, erős angol vászonkötés, a papírja famentes, soha meg nem sárguló; betűi külön e czélra készülnek.

A Franklin-féle Magyar Remekírók öt kötetes sorozatokban jelennek meg 1902 februártól kezdve és azontul minden félévben egy-egy öt kötetből álló sorozat.

A Franklin-féle Magyar Remekírók előfizetőinek külön kedvezményképen a most megjelenő új magyar Shakspere - kiadást, 6 vaskos kötetben, diszkötésben szállítjuk, holott e kiadás bolti ára 30 korona lesz, és az eddig forgalomban volt Shakspere kiadás 100 koronába került. — Legkiválóbb költőink remekfordításaiban közli Shakspere remekait e kiadás, névszerint Arany János, Pétfői, Vörösmarty, Szász Károly, Léva József, Arany László, Rákosi Jenő, Győry Vilmos átültetésében. Ez az egyetlen teljes magyar Shakspere, és értékes kiegészítője a Magyar Remekírók gyűjteményének. Megrendelhető a Magyar Remekírók-kal egyidejűleg.

A Franklin-féle Magyar Remekírók 55 kötetnyi teljes gyűjtemény ára 220 korona, mely összeg 3 koronás havi részletekben törleszthető; a hat kötetes teljes Shakspere kedvezményára 20 kor. a Remekírók előfizetőinek, és a két mű együttesen rendelhető meg összesen 4 kor. havi részletfizetés mellett.

Sajtó alá rendezik és az illető író életét és munkáinak jellemzését felölelő bevezetéssel ellátják:

Alexander Bernát
Angyal Dávid
Badics Ferencz
Bánóczy József
Beöthy Zsolt
Berzeviczy Albert
Bayer József
Endrődy Sándor
Erdődi Béla
Erdélyi Pál
Ferenczy Zoltán
Fraknoi Vilmos
Gyulai Pál
Heinrich Gusztáv
Koroda Pál
Kossuth Ferencz
Kozma Andor
Léva József
Négyessy László
Rákosi Jenő
Riedl Frigyes
Széchy Károly
Széll Kálmán
Váczai János
Vadnai Károly
Voinovich Géza
Zoltvány Irén

E fényes névsor biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a Magyar Remekírók megbízható szövegét adja a fűvett munkáknak, s hogy minden élet-rajz önálló becsű munka lesz.

Shakspere összes színművei

mint a «Magyar Remekírók» kiegészítő része 6 kötet bolti ára 30 korona, diszkötésben csak 20 korona kedvezményes áron szállítatik a «Magyar Remekírók» előfizetőinek.

RÉVAI TESTVÉREK Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII. ker., Üllői-út 18., előfizetési felhívást bocsát ki a

MAGYAR REMEKÍRÓK

a magyar irodalom főbb művei — czimű gyűjteményre, mely 55 kötetben, kötetenkint 20 ivvel, pályanyertes vászon-diszkötésben jelenik meg. A gyűjtemény félévbenkint 5 kötetes sorozatokban jelenik meg az 1902. év elejétől fogva.

A gyűjtemény megrendelői Shakspere összes színműveinek 1902 márciusában megjelenő 6 kötetes kiadását, melynek rendes bolti ára 30 korona lesz, 20 koronás kedvezményes áron kapják diszkötésben.

Előfizetési feltételek: A Magyar Remekírók czimű 55 kötetes gyűjtemény ára 220 kor. illetve Shaksperrel együtt 240 kor. és megrendelhető: a) utánvétellel olyképen, hogy az egyes sorozatok megjelenéskor 20 kor. utánvétellel szállíttatnak bérmentve; b) 3 koronás havi részletfizetés mellett, Shakspere művei nélkül; c) 4 koronás havi részletfizetés mellett Shakspere műveivel, melyek a megjelenéskor megküldetnek.

Lakhely és kelet:-----

Név és állás:-----

A Hét.

A megrendelésnek most van legalkalmasabb ideje, mert később, a mikor több sorozat lesz meg a műből, a havi részlet megfelelően emelkedik.

A részletek az első szállítástól kezdődőleg minden hó 1-én Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság pénztáránál Budapesten fizetendőek mindaddig, míg a mű teljes vételára kiegyenlítetté nem lesz. A részletek be nem tartása esetén a folytatatólagos kötetek a részletek pótlásáig visszatartatnak; a lejárt s le nem fizetett részleteket a Társaságnak jogában áll a portoköltség hozzászámítása mellett, postai megbízással beszedni. A részletek elmulasztása esetében a részletfizetési kedvezmény megszűnik és az egész mű vételára esedékessé válik. A vételár első részlete az első szállításkor utánvétetik.

A fenti előfizetési feltételeket elfogadom, s ezek alapján megrendelem:

- a) A «Magyar Remekírók» 55 kötetben 220 koronáért fizetendő sorozatonként 20 kor. utánvétellel.
- b) A «Magyar Remekírók» és Shakspere műveit 240 koronáért fizetendő sorozatonként 20 kor. utánvétellel.
- c) A «Magyar Remekírók» és Shakspere műveit 240 koronáért fizetendő 4 koronás havi részletekben.
- d) A «Magyar Remekírók» Shakspere nélkül 220 koronáért fizetendő 3 koronás havi részletekben. (A nem kívánt módozat töröndő).

Tessék levágni ezen előfizetési ívet és levelezőlapra ragasztva, aláírva hozzánk mielőbb beküldeni.

NEW-YORK

Legrégibb és legnagyobb
NEMZETKÖZI
ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

legújabb biztosítási módozata:

TŐKEBEFEKTETÉSI BIZTOSÍTÁS

kötvényileg szavatolt

4°/o kamatos kamatozással.

Közelebbi felvilágosítást nyújt a

NEW-YORK életbiztosító-társ.

magyarországi képviselősege

BUDAPESTEN, ERZSÉBET-KÖRUT 9—11.

a társaság palotájában.

MATTONI-FÉLD

GISSHÜBLER

legújabb égvényes

SAVANYU-KUT

M kir. államvasutak.

Pótlékéletbeléptetése az észak-német—keleti személyforgalmu díjszabáshoz.

A m kir. államvasutak igazgatóságától vett értesülés szerint a fenti forgalomban 1899. évi október hó 1-től érvényes személy- és podgyászdíjszabáshoz f. évi április hó 1-én a II. pótlék lép életbe, mely többek között a m kir. államvasutak és a bolgár államvasutak vonalain beszedendő, új, leszállított podgyásztiteldíjakat, valamint azon új határozmányt tartalmazza, mely szerint a bolgár államvasutak ezentul podgyász-szabadsulyt nem engedélyeznek.

Ezen pótlék a m kir. államvasutak díjszabás-elárusító irodájában (Budapest, VI. Csengery-utca 33. sz. II. emelet) ötven fillérért kapható

II. pótlék életbeléptetése az osztrák — magyar — szerb — bolgár — keleti személyforgalmi díjszabáshoz.

A m kir. államvasutak igazgatóságától vett értesülés szerint a fenti forgalomban 1900. évi július hó 1-étől érvényes személy- és podgyászdíjszabáshoz f. évi április hó 1-én a II. pótlék lép életbe, mely a bolgár államvasutak vonalain után beszedendő új, leszállított podgyásztiteldíjakat, valamint azon határozmányt tartalmazza, hogy a bolgár államvasutak vonalain nem engedélyeznek többé podgyászsabadsulyt.

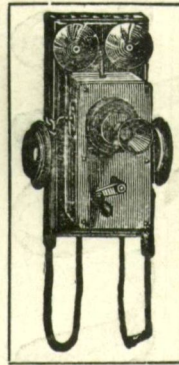
Ezen pótlék példányai a m kir. államvasutak díjszabás-elárusító irodájában (VI. Csengery-utca 33. sz. II. emelet) husz fillérért kaphatók.

Deckert és Homolka

távíró-, távbeszélő-, villámhárító- és villamvilágítási berendezők

Gyár és Iroda: **BUDAPESTEN** Raktár: V. Dorottya-utca 8. VI. Izabella-utca 88.

A magyar királyi államvasutak szállítói.

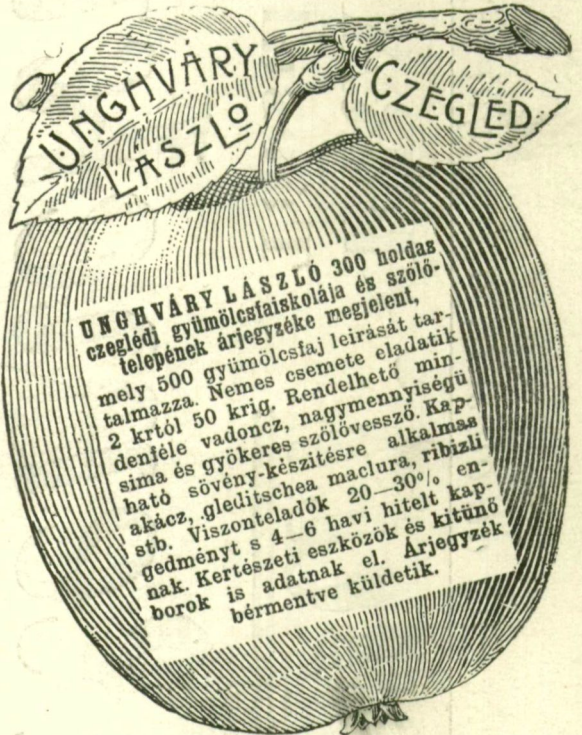

**A hangosan szóló
grafit-mikrofon**

feltalálói és szabadalom tulajdonosai. Készít: telefonberendezéseket központonál v. körkapcsolással, elvállalja régi berendezéseknek s egyes készülékeknek alapos átalakítását, továbbá: villámhárítók, házi sürgönyök, tűz- és vízjelző berendezések készítését legjutányosabb árakon.

Telefon automatákkal kombinált váltóáramú önműködő berendezés jelzésadásra vasutak számára.

Árjegyzékek, külsőegyetékek ingyen és bérmentve.

UNGHVÁRY LÁSZLÓ 300 holdas czegledi gyümölcsfaiskolája és szőlőtelepének árjegyzéke megjelent, mely 500 gyümölcsfaj leírását tartalmazza. Nemes csemete eladatik 2 krtól 50 krig. Rendelhető mindenféle vadoncz, nagymennyiségű sima és gyökeres szőlővessző. Kapható sövény-készítésre alkalmas akác, gleditschea maclura, ribizli stb. Viszonteladók 20—30% en-gedményt s 4—6 havi hitelt kapnak. Kertészeti eszközök és kiténő borok is adatnak el. Árjegyzék bérmentve küldetik.

MEGHIVÁS

A MAGYAR LESZÁMITOLÓ- ÉS PÉNZVÁLTÓ-BANK

1902. márczius 20-án, d. e. 11¹/₂ órakor saját helyiségeiben (Budapest, V., Dorottya-utca 6. szám) tartandó

XXXII-ik rendes közgyűlésére.

Napirend: 1. Az igazgatóság jelentése az 1901-iki üzletéről. 2. Az 1901-iki számadás és mérleg előterjesztése és az igazgatóságnak a nyereség felosztására vonatkozó indítványa. 3. A felügyelő-bizottság jelentése az igazgatóság által előterjesztett évi számadás és mérlegről, valamint a nyereség felosztását illetőleg tett indítványok megvizsgálásáról. 4. Ezen tárgyak, nemkülönbén az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére adandó felmentvény fölötti határozat. 5. Alapszabálymódosítás és pedig: az alapszabályok 6. §-ának kibővítése és az ezzel kapcsolatos új alapszabályi intézkedések megtétele. 6. Az igazgatóság választás utján való kiegészítése a jelen igazgatóság megbízatása lejártának időpontjáig. 7. A felügyelő-bizottság választás utján való kiegészítése a jelen felügyelő-bizottság megbízatása lejártának időpontjáig.

Az igazgatóság.

Ha öszül! a haja, használja a

„STELLA“-vizet, — HAIR REGENERATOR — mely nem fest, hanem a haj eredeti színét adja vissza.

Üvegje 2 korona.

ZOLTÁN BÉLA

ó cs. és kir. fens. József főherczeg udv. szállítója gyógyszerárában:

BUDAPEST, V., Sétáter-utca. (Szabadság-tér sarkán.)

Mercur-bank
és váltó-üzlet részv.-társ.

BUDAPEST IV. ker., Váci-utca 37.
(Saját ház.)

ÉRTÉKPAPIROK

vétele és eladása
a napi árfolyam szerint.

KÖLCSÖNÖK

értékpapírokra a legelőnyösebb feltételek mellett. *****

**Takarék
betétek:**

4°/o